

SEKTÖRLERLE İLGİLİ 2015 BEKLENTİLERİ

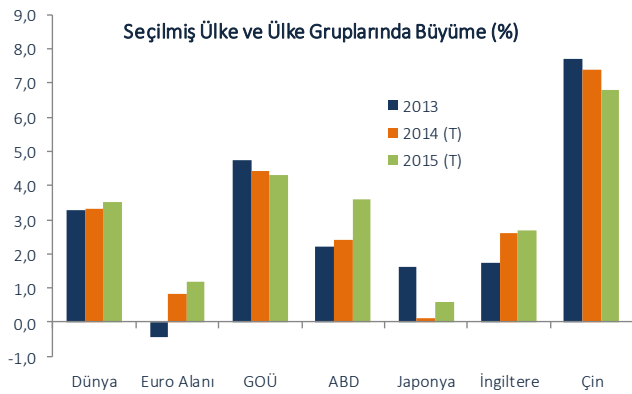
İktisadi Araştırmalar Bölümü
Mart 2015

İÇİNDEKİLER

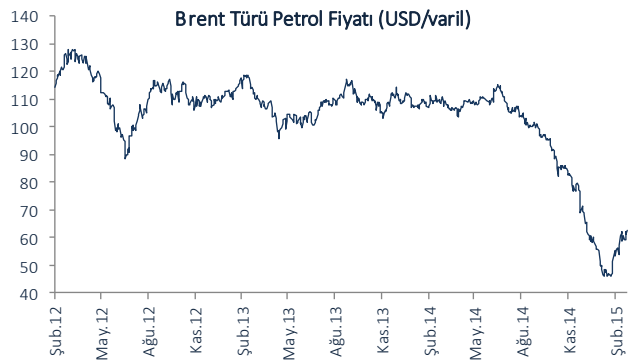
<u>DÜNYA EKONOMİSİ</u>	3
<u>TÜRKİYE EKONOMİSİ</u>	5
<u>MAKROEKONOMİK DEĞİŞKENLER</u>	7
<u>TARIM VE HAYVANCILIK</u>	10
<u>MADENCİLİK</u>	11
<u>GIDA ÜRÜNLERİ İMALATI</u>	12
<u>İÇECEKLERİN İMALATI</u>	13
<u>TEKSTİL</u>	14
<u>GİYİM VE KONFEKSİYON</u>	15
<u>DERİ</u>	16
<u>PETROL RAFİNERİLERİ</u>	17
<u>KİMYA</u>	18
<u>İLAÇ VE ECZACILIK</u>	19
<u>KAUÇUK VE PLASTİK</u>	20
<u>MİNERAL ÜRÜNLER</u>	21
<u>ANA METAL</u>	22
<u>METAL ÜRÜNLER</u>	23
<u>BEYAZ EŞYA</u>	24
<u>MAKİNE VE TEÇHİZAT</u>	25
<u>OTOMOTİV İMALATI</u>	26
<u>OTOMOTİV TİCARETİ</u>	27
<u>GEMİ İNŞA VE GEMİ SÖKÜM</u>	28
<u>ENERJİ</u>	29
<u>İNŞAAT VE GAYRİMENKUL</u>	31
<u>PERAKENDE</u>	33
<u>LOJİSTİK</u>	34
<u>TURİZM</u>	35
<u>TELEKOMÜNİKASYON</u>	36
<u>SAĞLIK</u>	37
<u>GENEL DEĞERLENDİRME</u>	38

DÜNYA EKONOMİSİ - I

2014 yılı ekonomik aktivite açısından ülkeler arasındaki farklılıkların öne çıktığı bir yıl olmuştur. ABD ekonomisinin kaydettiği yüksek büyüme oranları ile diğer gelişmiş ülkelerden ayrıştığı gözlenen bu dönemde; Euro Alanı ülkelerinde ekonomik aktivite zayıf bir görünüm sergilerken, Japonya'da deflasyonla mücadele etmek amacıyla 2013 yılından itibaren uygulamaya konulan politikaların beklenen etkiyi yaratamadığı görülmüştür.

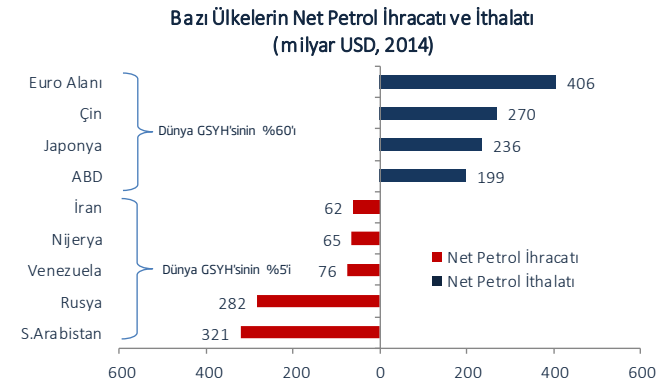

Gelişmekte olan ülkelerin (GOÜ) büyüme performanslarının da beklentilerin altında kaldığı 2014 yılında, özellikle dünyanın en büyük ikinci ekonomisi olan Çin'de büyümenin ivme kaybetmeye devam etmesi küresel ekonomiye ilişkin endişeleri artıran bir unsur olmuştur. Ayrıca, 2014 yılının ikinci yarısında jeopolitik risklerin artışı global büyüme üzerinde aşağı yönlü bir risk unsuru olarak ön plana çıkmış; Orta Doğu'daki karışıklıkların yanı sıra Rusya ile Ukrayna arasındaki gerginlikler küresel ekonomi üzerinde baskı yaratmıştır.

2014 yılında öne çıkan diğer bir gelişme de petrol fiyatlarında meydana gelen sert düşüş olmuştur. Petrol fiyatları 2014 yılının ikinci yarısında yaklaşık %50 oranında gerilemiştir.

Küresel ekonomiye ilişkin öngörülerin petrol talebinin azalabileceğine işaret etmesinin yanı sıra ABD'de konvansiyonel olmayan yöntemlerle gerçekleştirilmeye başlanan petrol üretimindeki artışın devam etmesi, bu gelişimde belirleyici olmuştur.

Petrol fiyatlarındaki düşüşün global büyüme üzerindeki net etkisinin pozitif olması beklenmektedir. Özellikle, Türkiye gibi yüksek oranda enerji ithalatına bağımlı gelişmekte olan ülkelerin bu süreçten en çok yararlanan ülkeler olacağı tahmin edilmektedir. Öte yandan ekonomik performansı petrol ihracatı gelirlerine bağımlı ülkeler bu süreçten olumsuz etkilenecektir.

IMF, 19 Ocak 2015'te yayımladığı Dünya Ekonomik Görünüm raporunun Ocak ayı güncellemesinde 2015 ve 2016 yılları için küresel ekonomik büyüme tahminlerini 0,3'er puan düşürerek sırasıyla %3,5 ve %3,7'ye indirmiştir. IMF raporda, küresel ekonomide büyümenin hızlanması için petrol fiyatlarındaki düşüşün tek başına yeterli olmayacağı mesajını vermiştir. Küresel büyümenin düşük petrol fiyatlarından olumlu yönde etkileneceğini ancak söz konusu etkinin gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerdeki çeşitli sorunlar nedeniyle sınırlı kalacağını belirtmiştir. IMF, büyüme tahminlerinde yaptığı aşağı yönlü revizyona Çin, Rusya, Euro Alanı ve Japonya ekonomilerindeki zayıf ekonomik görünüm ile bazı büyük petrol ihracatçısı ülkelere yönelik bozulan beklentileri gerekçe olarak göstermiş; ABD, büyüme tahminleri yukarı yönlü revize edilen tek büyük ekonomi olmuştur.

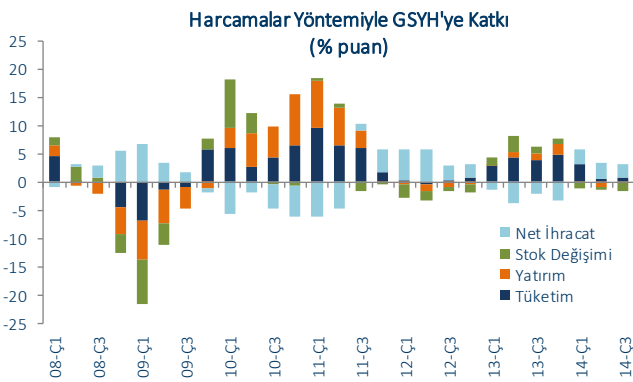
DÜNYA EKONOMİSİ - II

IMF Tahminleri (Ocak 2015 itibarıyla, %)

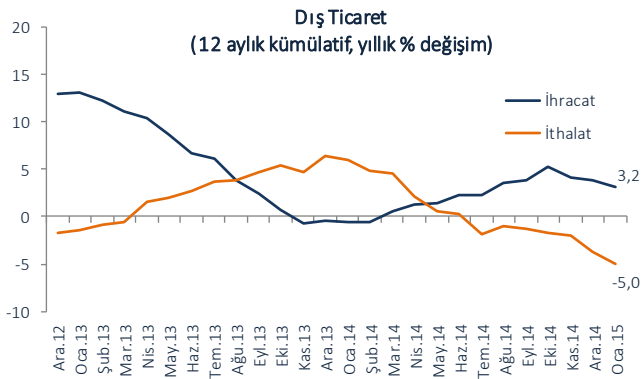
	2014	2015	2016	Ekim Ayı Tahminlerinden Farkı (% Puan)	
				2015	2016
Büyüme					
Dünya	3,3	3,5	3,7	-0,3	-0,3
Gelişmiş Ekonomiler	1,8	2,4	2,4	0,1	0,0
ABD	2,4	3,6	3,3	0,5	0,3
Euro Alanı	0,8	1,2	1,4	-0,2	-0,3
Japonya	0,1	0,6	0,8	-0,2	-0,1
Gelişmekte Olan Ekonomiler	4,4	4,3	4,7	-0,6	-0,5
Çin	7,4	6,8	6,3	-0,3	-0,5
Rusya	0,6	-3,0	-1,0	-3,5	-2,5
Enflasyon					
Gelişmiş Ekonomiler	1,4	1,0	1,5	-0,8	-0,4
Gelişmekte Olan Ekonomiler	5,4	5,7	5,4	0,1	0,2
Dünya Ticaret Hacmi	3,1	3,8	5,3	-1,1	-0,2

TÜRKİYE EKONOMİSİ - I

Türkiye için 2014 yılı, büyümede ihracatın katkısının arttığı bir yıl olmuştur. Yılın başında BDDK tarafından bireysel kredilerdeki artışı kısıtlayıcı yönde alınan önlemler ve TCMB'nin uyguladığı sıkı para politikası özel tüketim harcamalarını önemli ölçüde sınırlandırmıştır. İç talep ivme kaybetmiş ve yılın ilk 9 ayında ekonomi yıllık bazda %2,8 oranında büyümüştür. Yılın son çeyreğinde de ekonomik aktivitedeki ılımlı seyrin sürdürdüğü dikkate alındığında, Türkiye ekonomisinin 2014 yılını %3 düzeyinde bir büyüme ile tamamladığı tahmin edilmektedir.

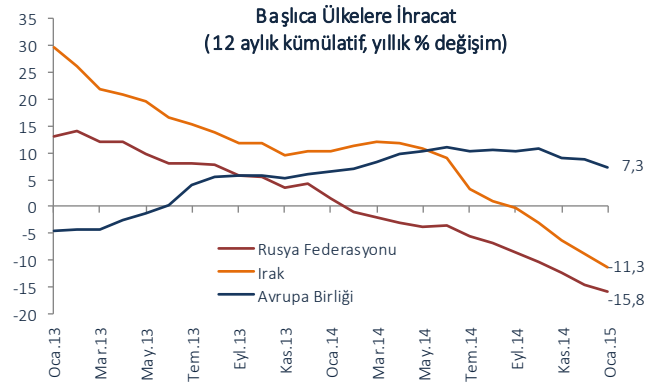
2015 yılından itibaren ise ekonomik büyümenin yeniden yurt içi tüketim harcamalarının ön planda olduğu bir yapıya bürünmesi beklenmektedir. Türkiye'nin ana ihracat pazarı olan AB ekonomilerindeki zayıf seyrin yanı sıra Rusya ile Irak pazarlarında sorunların sürmesinin ihracat performansı üzerinde baskı yaratabileceği tahmin edilmektedir. Bu çerçevede, 2015 yılında Türkiye ekonomisinin %3,5 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Dış ticaret açığı 2014 yılında bir önceki yıla göre %15,4 oranında daralarak 84,5 milyar dolar düzeyinde

gerçekleşmiştir. Bu gelişmede, Türkiye'nin Irak ve Rusya gibi önemli ihracat pazarlarında devam eden sorunlara rağmen ABD'nin yanı sıra Almanya ve İngiltere başta olmak üzere AB ülkelerine yönelik ihracatın artması ve iç talepteki yavaşlamanın ithalatı baskılaması etkili olmuştur.

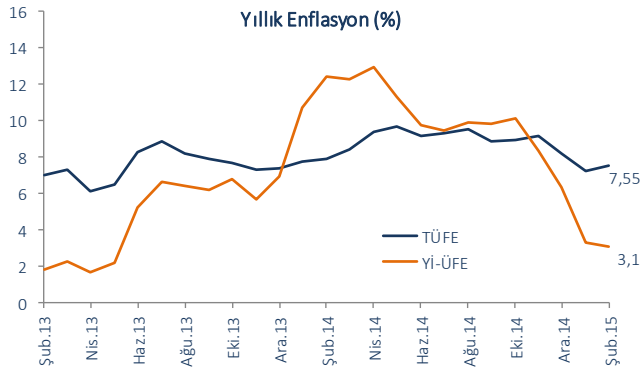
Dış ticaret dengesindeki gelişmelere bağlı olarak cari açığın da daralma eğilimi sergilediği görülmektedir. Nitekim, cari açık 2014 yılının tamamında 2013'e göre 18,8 milyar dolar azalarak 45,8 milyar dolara gerilemiştir. Petrol fiyatlarındaki düşük seviyelerin korunması durumunda, cari açığındaki daralmanın önümüzdeki dönemde de devam edeceği düşünülmektedir.

2014 yılında yurt içi talepteki ılımlı seyre rağmen enflasyon, TL'deki değer kaybının gecikmeli etkileri ve yüksek gıda fiyatları nedeniyle yılsonu hedefinin belirgin şekilde üzerinde seyretmiştir. Öte yandan, Aralık ayında TÜFE'nin beklentilerden daha olumlu bir görünüm sergilemesinin etkisiyle yıllık enflasyon %8,17 düzeyinde gerçekleşmiştir. Küresel ölçekte petrol fiyatlarında gözlenen düşüşün son aylarda enflasyon üzerinde de aşağı yönlü etkide bulunduğu görülmektedir. Gıda fiyatlarında son dönemde gözlenen düşüş eğiliminin devam etmesi ve baz etkisiyle birlikte enflasyonun özellikle 2015 yılının ilk yarısında aşağı yönlü bir seyir izlemesi beklenmektedir. Nitekim, Ocak ayında yıllık enflasyon %7,24 düzeyinde gerçekleşmiş olup, 2015 yılsonunda TÜFE'ye göre yıllık enflasyonun %6,5-7 düzeyinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

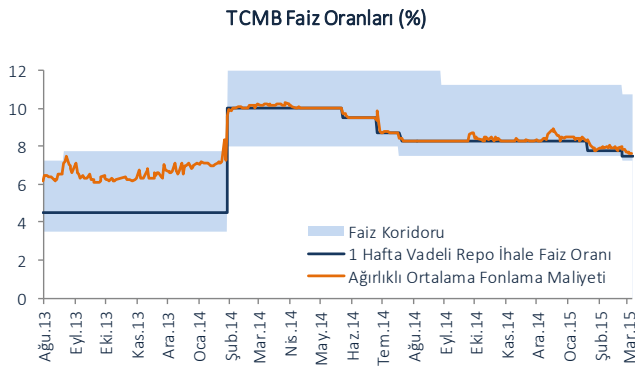
TÜRKİYE EKONOMİSİ - II

Baz etkisine ve petrol fiyatlarındaki düşük seyre bağlı olarak enflasyonda aşağı yönlü hareketin sürmesinin, TCMB'ye faiz indirimi konusunda manevra alanı yarattığı yönündeki görüşler ağırlık kazanmaktadır.

Faiz indirimlerini "ölçülü" olarak nitelendiren TCMB, çekirdek enflasyon göstergelerindeki iyileşmenin sürmesini beklediklerini ifade etmiştir. Ayrıca, TCMB "para politikasındaki sıkı duruş sürdürülecektir" ifadesinin yerine "para politikasında temkinli duruş sürdürülecektir" ifadesini kullanmıştır. Böylece, önümüzdeki dönemde para politikası kararlarının enflasyon görünümündeki iyileşmenin hızına bağlı olacağını belirtmiştir.

Bu çerçevede, TCMB 20 Ocak 2015'teki Para Politikası Kurulu toplantısında petrol ve emtia fiyatlarındaki gerilemenin enflasyon görünümü üzerindeki olumlu etkilerini dikkate alarak politika faizini %8,25'ten %7,75 düzeyine indirmiştir. 24 Şubat tarihindeki Para Politikası Kurulu toplantısında ise, politika faiz oranını %7,75'ten %7,5'e, faiz koridorunun üst bandı olan gecelik borç verme faiz oranını %11,25'ten %10,75'e, gecelik borçlanma faiz oranını da %7,5'ten %7,25'e indirmiştir.

Kaynak: TÜİK, TCMB

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Türkiye Ekonomisi Üzerinde Beklenen Etkileri

İç
Talep

Döviz Kuru
Gelişmeleri

Faiz
Oranları

AB
Ekonomisi

MENA
Ekonomisi

BDT
Ekonomisi

Petrol/Emtia
Fiyatları

Sektörlerdeki Gelişmeleri Etkileyen Başlıca Makroekonomik Değişkenler - I

İç Talep

2014 yılı ilk 9 ayında iç talepteki ivme kaybına karşılık net ihracat büyümeye önemli katkı sağlamış ve Türkiye ekonomisi bu dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,8 oranında büyüme kaydetmiştir. 2015 yılında büyüme kompozisyonunun büyük ölçüde tüketim harcamalarındaki iyileşmeye bağlı olarak şekillenmesi beklenmektedir. Bu çerçevede, 2014 yılında büyümeye katkısı sınırlı kalan iç talebin önümüzdeki dönemde büyümeye daha fazla katkı sağlayacağı ve 2015 yılında reel büyümenin %3,5 düzeyinde gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Döviz Kuru Gelişmeleri

TL, 2014 yılında dolar ve euro karşısında değer kaybetmiştir. Fed'in faiz artırımına gideceğine ilişkin beklentiler doların güçlü seyrinin 2015 yılında da süreceğine işaret ederken, Avrupa Merkez Bankası'nın uyguladığı gevşek para politikası euronun baskı altında kalmasına neden olmaktadır. 2015 yılında TL'nin Euro karşısında yatay seyretmesi, dolar karşısında ise değer kaybetmesi beklenmektedir.

Faiz Oranları

TCMB'nin 2014 yılı başında politika faizini artırması sonrasında fonlama maliyetlerinde gerçekleşen artışlar, reel sektörün finansman maliyetlerinin de artmasına neden olmuştur. 2015 başında ise politika faizinde indirim giden TCMB, önümüzdeki dönemde de indirimlerin süreceğine sinyalini vermiştir. Ancak kurlardaki yüksek volatilité başta olmak üzere mevcut risklerin TCMB'nin faiz indirim alanını daraltacağı düşünülmektedir.

Petrol Fiyatları

Petrol fiyatları 2014 yılının ikinci yarısında yaklaşık %50 oranında gerilemiştir. Küresel ekonomiye ilişkin öngörülerin petrol talebinin azalabileceğine işaret etmesinin yanı sıra petrol arzının yüksek seyretmesi ve ülkelerin üretimde kesintiye gitmemesi bu gelişmede belirleyici olmuştur. Türkiye gibi yüksek oranda enerji ithalatına bağımlı gelişmekte olan ülkelerin bu süreçten en çok yararlanan ülkeler olacağı tahmin edilmektedir ("[Petrol Fiyatlarındaki Düşüşün Nedenleri ve Etkileri](#)" raporumuz).

Dünya Ekonomisi

Küresel ekonomik büyüme 2014 yılında %3,3 oranında gerçekleşmiş olup 2015 yılında reel büyümenin % 3,5'e yükselmesi beklenmektedir. Gerileyen petrol fiyatlarının büyüme üzerinde olumlu etkisi olacağı düşünülürken, Fed'in faiz artırım sürecinin dış finansmana bağımlılığı yüksek olan gelişmekte olan ülkelerde büyüme üzerinde baskı yaratması beklenmektedir. Küresel dış ticaret hacmindeki artışın ise 2015 yılında hızlanarak devam edeceği tahmin edilmektedir.

AB Ekonomisi

2013 yılının tamamında küçülmesine rağmen yılın ikinci yarısından itibaren kısmen toparlanarak takip eden 2014 yılında %0,8 oranında bir büyüme kaydeden Euro Alanı'nda büyüme üzerindeki aşağı yönlü risklerin halen devam ettiği görülmektedir. ECB, büyümeyi desteklemek ve deflasyonla mücadele amacıyla gevşek para politikasını 2015 yılında da sürdüreceğini ifade etmiştir. IMF'ye göre 2015 yılında AB'nin 2014'e göre kısmi bir iyileşme ile %1,2 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Çin Ekonomisi

2014 yılında %7,4 büyüyen Çin ekonomisi son 24 yılın en zayıf performansını göstermiştir. Çin ekonomisine ilişkin tahminler son dönemde aşağı yönde revize edilmiş olup büyümedeki yavaşlamanın 2015'te de sürmesi beklenmektedir.

Sektörlerdeki Gelişmeleri Etkileyen Başlıca Makroekonomik Değişkenler - II

Orta Doğu &
Kuzey Afrika
(MENA)
Ekonomisi

2014 yılında %2,6 oranında büyüyen bölgede dış ticaret hacmi %8'in üzerinde yükselmiştir. Petrol fiyatlarında görülen gerileme petrol ihraç eden ülkeler için risk oluştururken, başta Irak ve Suriye olmak üzere bölgede devam eden iç karışıklıklar başlıca jeopolitik risklerdir. 2015 yılında dış ticaret hacminde artışın hız kaybetmesi beklenirken, büyümeye ilişkin sağlıklı bir tahmin yapmak mümkün olmamaktadır ("[Irak'ın Ekonomik Potansiyeline İlişkin Değerlendirme](#)" raporumuz).

BDT
Ekonomisi

Bağımsız Devletler Topluluğu'nda ekonomik büyüme 2013 yılında %2,2, 2014 yılında %0,9 düzeyinde gerçekleşirken, 2015 yılına ilişkin IMF tahminleri büyümenin -%1,4 düzeyinde gerçekleşeceği yönündedir. Rusya hariç BDT ülkelerinde büyümenin %3 düzeyinde gerçekleşeceği öngörüldürken, Rusya ekonomisinin %3 küçülmesi beklenmektedir ("[Rusya'daki Ekonomik Gelişmelerin Türkiye'deki Sektörlere Olası Etkileri](#)" raporumuz).

Demir
Cevheri
Fiyatları

2014 yılında %28'in üzerinde gerileyen küresel demir cevheri fiyatlarının aşağı yönlü seyrinin bir miktar hız kaybetse de süreceği tahmin edilmektedir ([Aylık Emtia Bülteni](#)).

Metal
Fiyatları

Küresel metal fiyatları 2014 yılında talep koşullarının zayıf seyri ve üretim maliyetlerinde görülen gerilemenin etkisiyle bir miktar gerilemiştir. Fiyatlardaki gerilemenin, benzer koşulların hakim olmaya devam edeceği öngörülen 2015 yılında da sürmesi beklenmektedir ([Aylık Emtia Bülteni](#)).

Hurda
Fiyatları

Dünya hurda fiyatlarının 2015 yılında bir miktar gerilemesi beklenmektedir.

Kauçuk
Fiyatları

Son yıllarda genel eğilimi aşağı yönlü olmakla birlikte dalgalı seyreden dünya kauçuk fiyatlarının 2015 yılında da aşağı yönlü eğilimini sürdüreceği öngörülmektedir ([Aylık Emtia Bülteni](#)).

Pamuk
Fiyatları

Küresel pamuk fiyatlarında 2014'ün ikinci yarısından itibaren yaşanan hızlı gerilemenin 2015'in ilk çeyreğinde de sürmesi, yılın kalanında ise fiyatların yatay seyretmesi beklenmektedir ([Aylık Emtia Bülteni](#)).

Navlun
Fiyatları

Denizyolu taşımacılığında navlunların düşük seyrinin 2015 yılında da devam edeceği öngörülmektedir.

Kırmızı Et
Fiyatları

2014 yılında hızla artan küresel et fiyatlarındaki yüksek seyrin 2015 yılında korunacağı tahmin edilmektedir ([Aylık Emtia Bülteni](#)).

Gıda
Fiyatları

2015 yılında dünya gıda fiyatlarındaki gerileme eğiliminin devam edeceği öngörülmektedir ([Aylık Emtia Bülteni](#)).

Tarımsal Ürün
Fiyatları

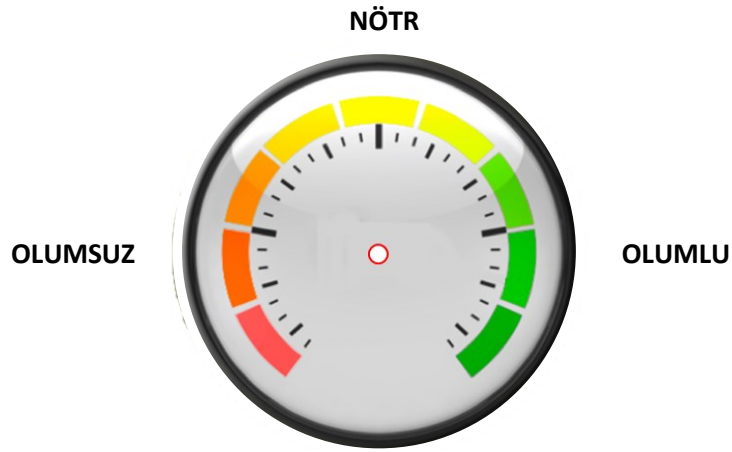
Son yıllarda başta ABD olmak üzere bir çok ülkede rekor düzeyde seyreden rekor nedeniyle gerileyen tarımsal ürün fiyatlarının 2015 yılında da düşmeye devam edeceği tahmin ediliyor ([Aylık Emtia Bülteni](#)).

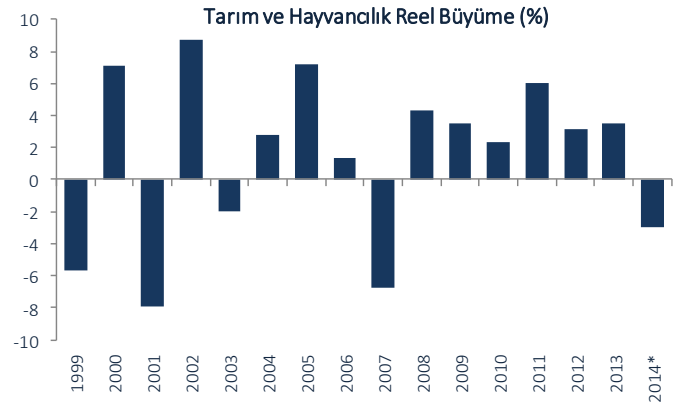
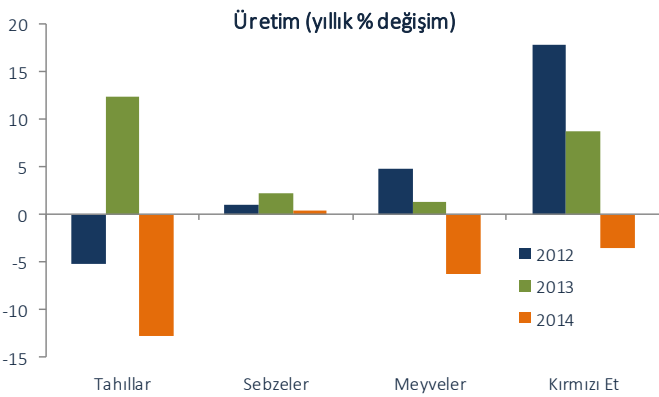
Makroekonomik Değişkenlerin Etkisi

Çalışmamızda, başlıca makroekonomik değişkenlerin sektörler üzerinde önümüzdeki döneme ilişkin olarak beklenen olumlu veya olumsuz etkileri görsel olarak ifade edilmiştir.

Göstergelerin incelenmesinde, belirtilen beklentinin makroekonomik değişkenin kendisi ile değil, bu değişkenin sektöre muhtemel etkisiyle ilgili olduğu dikkate alınmalıdır. Buna ilave olarak, belirli bir makroekonomik değişkenin sektöre etkisinden bahsederken bu etkinin tek bir performans göstergesine özgülenmesinden çok, daha genel bir yaklaşım esas alınmıştır. Bu çerçevede olumlu veya olumsuz yöndeki etkiler; sektörler göre farklılık gösterecek şekilde kârlılıktaki, cirodaki, finansman giderleri ve diğer maliyetlerdeki, pazar gelişmelerindeki etkilere veya bunların bileşimlerine işaret edebilmektedir.

- 2014 yılı ilk 3 çeyrek verilerine göre tarım ve hayvancılık sektörünün bir önceki yılın aynı dönemine göre yıllık bazda reel olarak %3 küçüldüğü hesaplanmaktadır. Sektörün yarattığı katma değer ise aynı dönemde yaklaşık 95 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Katma değer açısından sektörde tarım ve hayvancılık alt sektörlerinin payları sırasıyla %65 ve %35 şeklinde dağılım göstermektedir.
- Tarımsal üretim 2014 yılında gerilemiştir. Yıllık bazda tahıl üretimindeki düşüş %12,7 olurken, meyve üretimi %6,2 gerilemiştir. Sebze üretimi ise bu dönemde %0,4 artmıştır.
- Rusya'nın tahıl ihracatına getirdiği yasağın 2015'te dünya tahıl fiyatlarını yukarı yönlü etkilemesi beklenmektedir. Tahılda yurt içi üretimin ihtiyacı karşılamaması nedeniyle tahıl ithalatı gerçekleştiren Türkiye, ihracat yasağı getirilen ülkeler listesinde olmamasına rağmen küresel fiyat düzeyindeki hareketlerden etkilenebilecektir. Fiyatlardaki artışın yurt içinde tahıl üreticilerinin lehine, ancak tahılı girdi olarak kullanan sektörlerin aleyhine olması beklenmektedir.
- 2014 yılı Ocak-Eylül döneminde kırmızı et üretimi, yıl genelinde et fiyatlarının yüksek seyrinin talebi baskılamasına bağlı olarak bir önceki yılın aynı dönemine göre %3,5 oranında azalmıştır. Yurt içinde fiyat seviyesinin düşürülmesi amacıyla besilik sığır ithalatının önünü açan düzenleme Eylül ayında yürürlüğe girmiştir.
- Sektörde gerek finansman gerekse işletme maliyetleri açısından olumsuz yönde önemli bir değişim gözlenmemesine karşın girdi maliyetlerindeki yükselişe bağlı olarak kârlılığın son yıllarda düştüğü izlenmektedir.
- 2015 yılında et fiyatlarının hayvancılık sektörünün seyrinde belirleyici olması beklenirken, dünya genelinde tarımsal ürün fiyatlarının gerileme eğiliminde olması sektörün kârlılığı açısından risk oluşturmaktadır.
- Öte yandan, petrol fiyatlarındaki gerilemenin sektörde girdi maliyetlerini kısmen düşürmesi ve brüt kârlılığa olumlu yansımaları beklenmektedir.

Kaynak: TÜİK

* 2014 ilk 3 çeyrek itibarıyla

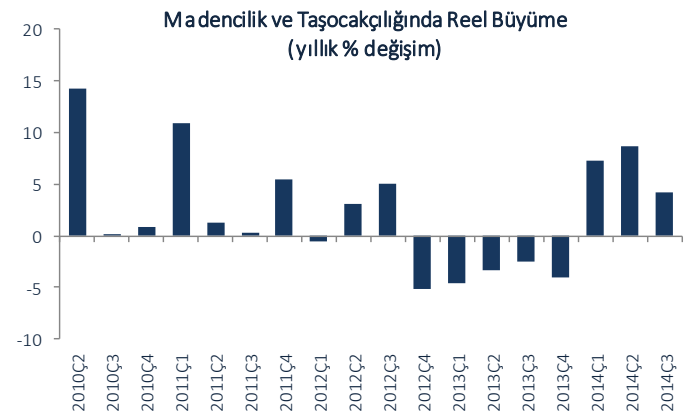
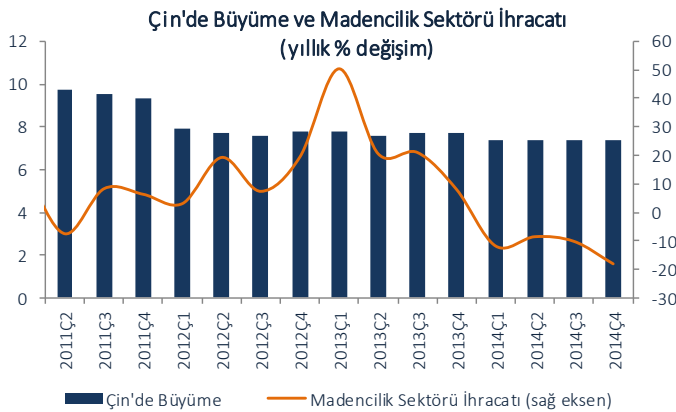
2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

İç
TalepDöviz Kuru
GelişmeleriFaiz
OranlarıAB
EkonomisiMENA
EkonomisiTarımsal
Ürün FiyatlarıKüresel Et
Fiyatları

- Madencilik ve taş ocakçılığı sektörü 2014 yılının ilk üç çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre reel olarak %6,5 oranında büyümüştür.
- 2014'te demir cevheri ve taş kömürü madenciliğinde toplam 1,8 milyar USD dış ticaret açığı verilirken, demir dışı metal cevheri madenciliği, kum, kil ve taş ocaklığında dış ticaret fazlası 2,2 milyar USD'ye ulaşmıştır. Diğer kalemlerle birlikte sektörün toplam dış ticaret fazlası 1 milyar USD olmuştur.
- Madencilik sektörünün en önemli ihraç pazarı, demir dışı metal cevheri madenciliğinin ihracatında %76, diğer madencilik ve taş ocakçılığı ihracatında %78 paya sahip olan Çin'dir. Bu bakımdan, sektör Çin'deki ekonomik aktivitenin seyrine duyarlı bir görünüm sergilemektedir. Nitekim, 2014 yılında Çin ekonomisinde gözlenen ivme kaybı sektörün ihracatını olumsuz etkilemiş ve madencilik sektörünün toplam ihracatı %12 düşmüştür.
- Kum, kil ve taş ocaklığında iç talep dinamikleri önemli ölçüde inşaat sektöründeki gelişmelere göre şekillenmektedir. Kentsel dönüşüm projelerinin hız kazanması ve kamu yatırımlarının sürmesi durumunda iç talebin sektörü desteklemesi beklenmektedir. Ancak, Türk müteahhit ve mimarlarının yurt dışı faaliyetlerinin Rusya ve MENA ülkelerinde yoğunlaşması ve bu ülkelere ilişkin

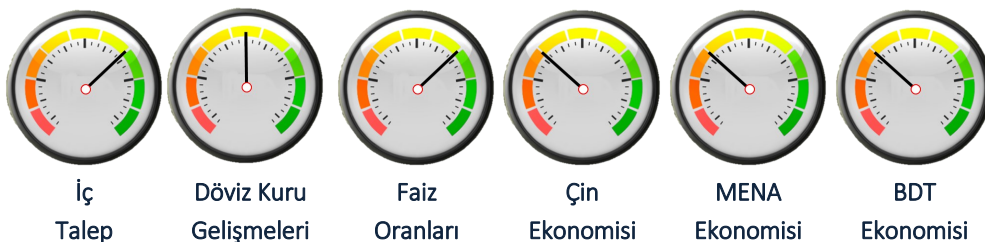
2015 yılı beklentilerinin olumsuz olması sektör üzerinde baskı yaratmaktadır.

- Mayıs 2014'te Soma'da yaşanan maden faciası sonrasında sektördeki iş sağlığı ve güvenliği konuları yeniden gündeme gelmiştir. Kaza sonrasında hazırlanan Torba Yasa kapsamında kömür madencilerinin çalışma koşullarını düzeltmeye yönelik adımlar atılmıştır.
- Sektörde iş sağlığı ve güvenliğine yönelik yapılan söz konusu düzenlemelerin maliyetlerde yarattığı artış nedeniyle bazı özel sektör şirketleri kömür madenlerini kapatmıştır.
- Maden Kanunu'nda değişiklik öngören tasarı Şubat 2015'te Meclis Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir. Yasaya göre ruhsat sahipleri ile 3. kişiler arasındaki rödovans sözleşmeleri Bakanlığın iznine tabi olacaktır. Ayrıca, yükümlülük ihlalleri durumunda ağır para cezası getirilmesi kararlaştırılmış ve ruhsat bedelleri önemli oranlarda artırılmıştır. Madencilik sektöründe maliyetlerin artmasına neden olan bu durumun, önümüzdeki dönemde sektörde büyümeyi ve kâr marjlarını sınırlandırabileceği düşünülmektedir.

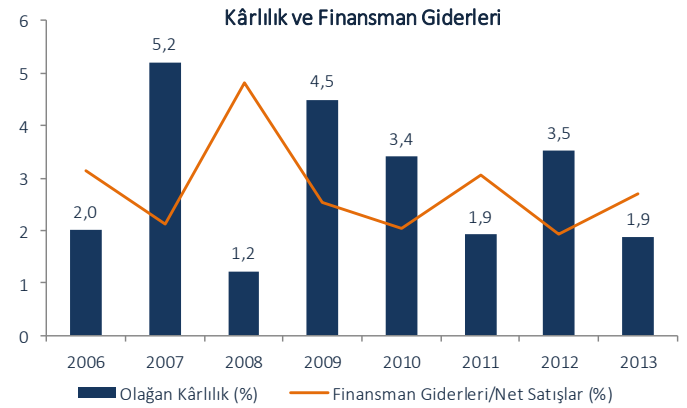
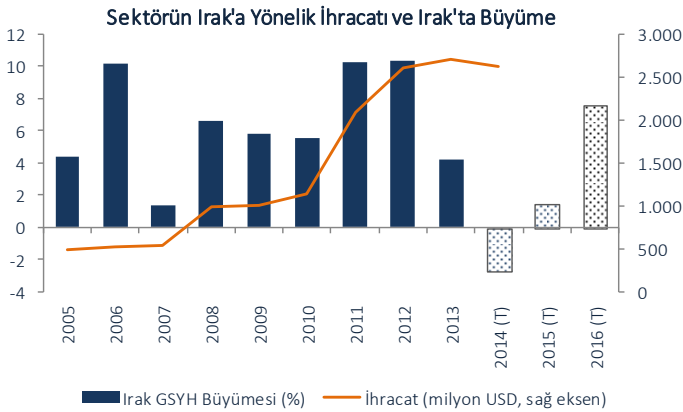

Kaynak: TÜİK, Reuters

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

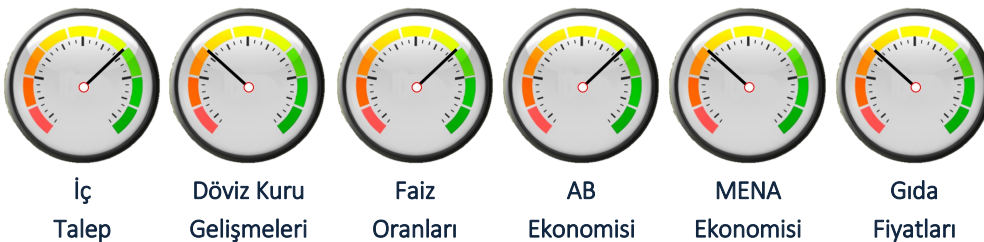

- Genel ekonomik aktiviteyle büyük ölçüde paralel hareket eden sektörde üretim 2014 yılının ilk 11 ayı itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,3 artmıştır.
- Net ihracatçı konumunda bulunan sektör, 2014 yılının tamamında gerçekleştirdiği 12,3 milyar USD tutarında ihracat ile otomotiv, ana metal, tekstil ve giyim sektörlerinin ardından en çok ihracat yapan sektör olmuştur. 2014'te döviz sepetinde yaşanan %15'lik artışın sektöre ihracatta rekabet avantajı sağladığı izlenmiştir. Ciro endeksindeki gelişim incelendiğinde de, özellikle 2014 yılının ikinci yarısında ihracatta yaşanan hareketlenmenin sektörün iş hacmini olumlu etkilediği görülmektedir.
- Tarihsel olarak kurlarda artış yaşanan dönemlerde sektörün yurt dışı cirosu olumlu etkilense de kârlılığının gerilediği izlenmektedir. Döviz sepetinin yükseldiği 2011 ve 2013 yıllarına bakıldığında sektörün kârlılığında, artan finansman giderleri ve kambiyo zararlarına bağlı olarak azalış yaşandığı görülmektedir. Döviz cinsi banka borçları ve satıcı kredilerinden kaynaklandığı düşünülen bu durumun, döviz sepetinde yükseliş yaşanan 2014 yılı mali sonuçlarına da kârlılıkta gerileme olarak yansıtacağı tahmin edilmektedir.
- Sektörün ihracatından yaklaşık %20 pay alan Irak'a 2014 yılında toplam 2,6 milyar dolar değerinde ihracat gerçekleştirilmiştir. Irak'ta devam eden iç karışıklıklar sektörün bu ülkeye ihracatını 2014'te olumsuz yönde etkilemesine rağmen, ürünlerin niteliğine bağlı olarak Irak'a yönelik ihracattaki gerileme %2,7 ile sınırlı kalmıştır.
- Yurt içi iş hacminin olumlu iç talep koşulları paralelinde 2015'te yükselmesi beklenen sektörde, ihracat performansı açısından en büyük pazarlar olan Irak ve Suriye'deki gelişmelerin belirleyici olması beklenmektedir.
- Sektörün Irak'tan sonra ikinci büyük ihracat pazarı olan AB'ye yapılan ihracatın yarısına yakınının gerçekleştirildiği Almanya'da, ekonomik koşulların diğer AB ülkelerinden olumlu yönde ayrışması da bu bölgeye yapılacak satışlar açısından 2015'te sıkıntı yaşanmayacağı yönünde yorumlanmaktadır.
- TL'deki değer kaybının 2015 yılında sektörün ihracat performansına olumlu yansıtılabileceği, ancak finansman giderlerindeki artışa bağlı olarak kârlılığı olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir.

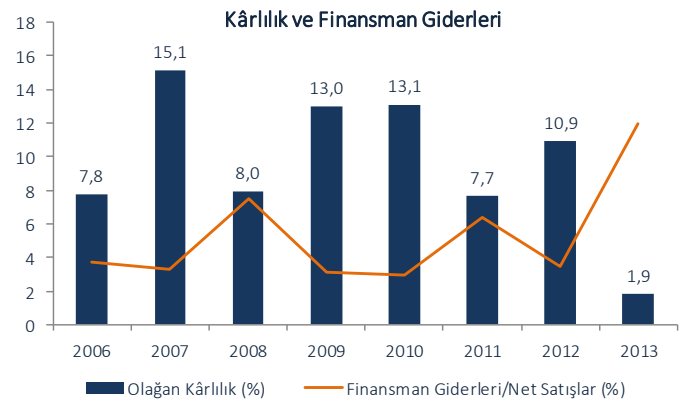
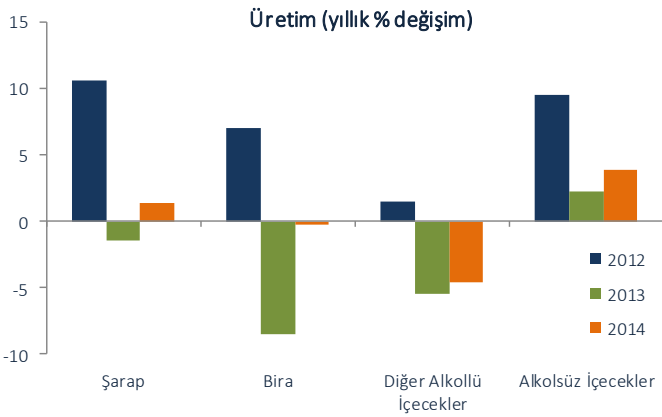
Kaynak: TÜİK, IMF, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

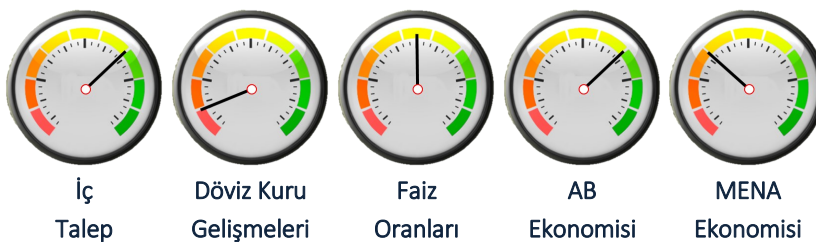
- İçecek sektöründe özellikle alkollü içecekler segmentindeki dalgalı seyir nedeniyle yıllar itibarıyla dengeli bir büyüme performansına ulaşamamaktadır.
- Alkollü ürünlerin satışına yönelik getirilen kısıtlamalar ve bu ürünlerin satışından alınan vergilerde yaşanan artışlar talep koşullarını olumsuz etkilemekte ve alkollü içecekler sektörünün küçülmesine neden olmaktadır. Nitekim, 2014 yılı ilk 11 ayı itibarıyla şarap imalatı dışında tüm alkollü içeceklerin imalatı yıllık bazda gerilemiştir. Şarap imalatındaki artış ise %1,4 ile sınırlı kalmıştır.
- Son yıllarda sürekli üretim artışı kaydeden alkolsüz içeceklerin imalatında ise, bu segmente yönelik talebin tarihsel olarak canlı seyretmesi ve artan ihracat etkili olmaya devam etmiştir. Alkolsüz içeceklerin ihracatı 2010 yılından bu yana yaklaşık iki katına çıkmış ve 2014 yılında bir önceki yıla göre %21 artışla 166 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu tutar sektörün toplam ihracatının %60'ından fazladır.
- 2014 itibarıyla sektörün en büyük ihrac pazarları Irak, KKTC, Almanya ve Suriye'dir. Söz konusu 4 ülkenin sektör ihracatındaki payı %51 düzeyindedir.

- Sektörün 2012 yılından başlayarak finansmanda artan oranda uzun vadeli tahvil ihracına yöneldiği ve finansman giderlerinin bu paralelde arttığı, olağan kârlılığın ise finansman giderlerindeki artışa bağlı olarak hızlı bir şekilde düştüğü izlenmektedir. Öte yandan, finansman giderlerindeki artışın ve dolayısıyla kârlılıktaki düşüşün faiz ödemelerinden ziyade uzun vadeli tahvillerin faiz tahakkuklarından kaynaklanabileceği ve gerçek nakit çıkışlarına işaret etmediği düşünülmektedir.
- 2015 yılında iç talepte beklenen büyümenin sektörün yurt içi cirosuna olumlu yansıtacağı, ihracattaki artışların da TL'deki değer kaybının da katkısıyla devam edeceği beklenmektedir.
- Faiz oranlarında beklenen gerilemenin, sektörü olumlu etkilemekle birlikte bu etkinin finansmanda kısa vadeli banka kredilerinin ağırlığının nispeten düşük olması nedeniyle diğer sektörlerle kıyasla daha sınırlı kalacağı tahmin edilmektedir.
- TL'deki değer kaybının özellikle yüksek yabancı para borcu bulunan kuruluşlar açısından mali bünyeyi ve finansman giderlerini olumsuz etkileyebileceği değerlendirilmektedir.

Kaynak: TÜİK, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

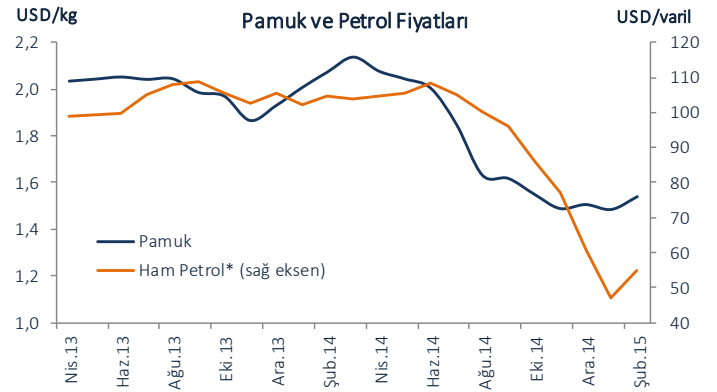
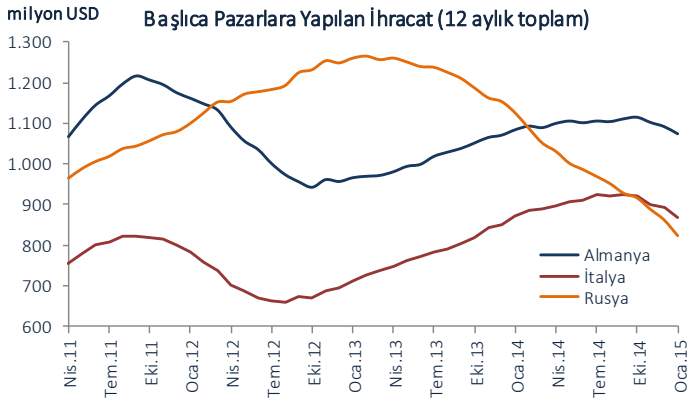
2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

- Yerli tekstil üreticilerinin korunması amacıyla ithal tekstil ürünlerinden alınan ilave gümrük vergisi uygulamasının 2014 yılında da devam etmesi sektörün kâr marjlarını ve yurt içi cirosunu olumlu etkilemiştir.
- Artan iş hacmine bağlı olarak 2014 yılının ilk üç çeyreğinde hızlı seyreden yatırımların yılın devamında bir miktar ivme kaybettiği izlenmektedir. Yatırımların 2015'te nispeten daha yavaş seyretmesi beklenmektedir.
- 2014 yılında pamuk fiyatlarında meydana gelen %22 oranındaki düşüşün yanı sıra son aylarda petrol fiyatlarında yaşanan gerileme, pamuk ve petrolden elde edilen sentetik ürünlerin önemli girdiler arasında yer aldığı sektörde maliyetleri aşağı çekmiştir. Bu gelişmelerden özellikle iplik ve kumaş üreticilerinin olumlu etkilendikleri izlenmektedir.
- Deflasyon tehdidine rağmen AB ülkelerindeki tedrici toparlanmanın devam etmesi sektörün ihracatını olumlu etkilemiştir. 2014'te en büyük pazarlar olarak öne çıkan Almanya ve İtalya'ya yönelik ihracatın yükselmeye devam ettiği görülmektedir. Ukrayna'daki çatışmaların bölgede gerilimi artırmasının da etkisiyle sektörün Rusya'ya ihracatı ise 2014'te %25 civarında gerilemiştir. Rusya'ya uygulanan

yatırımların bu ülke ekonomisine olumsuz etkileri ve Ruble'de yaşanan değer kaybı, Rusya pazarındaki kayıpları artırmıştır. Rusya'da beklenen ekonomik durgunluk nedeniyle bu pazara yönelik ihracatın 2015'te azalmaya devam edeceği tahmin edilmektedir.

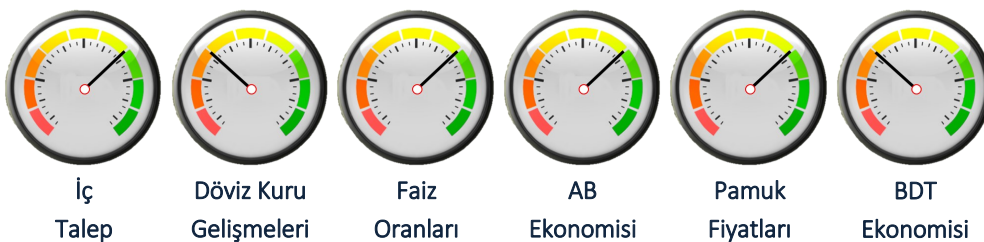
- AB ile son dönemde tekstil ve hazır giyim sektörlerinde öne çıkan ülkelerden olan Pakistan arasında imzalanan serbest ticaret anlaşmasının (STA) sektörün AB nezdindeki rekabet gücüne olumsuz yansiyabileceği değerlendirilmektedir. Euro'daki değer kaybı da sektörün bölgeye yönelik ihracatını sınırlandırabilecektir.
- Öte yandan, yurt içinde ekonomik aktivitenin ve tüketim harcamalarının ılımlı seyrinin süreceği, bu paralelde sektörün yurt içi cirosunun 2015'te tedricen büyümeye devam edeceği tahmin edilmektedir.

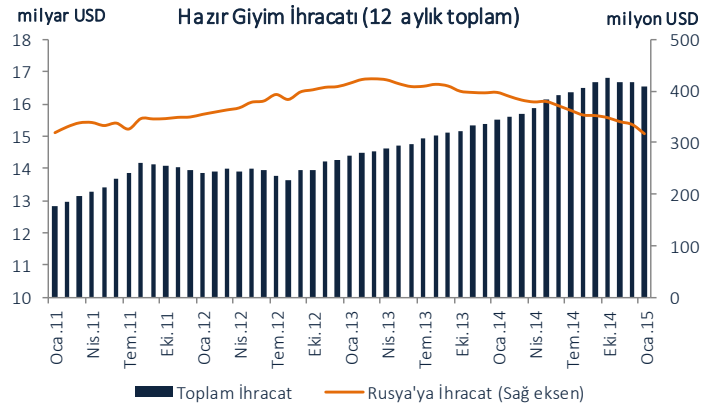
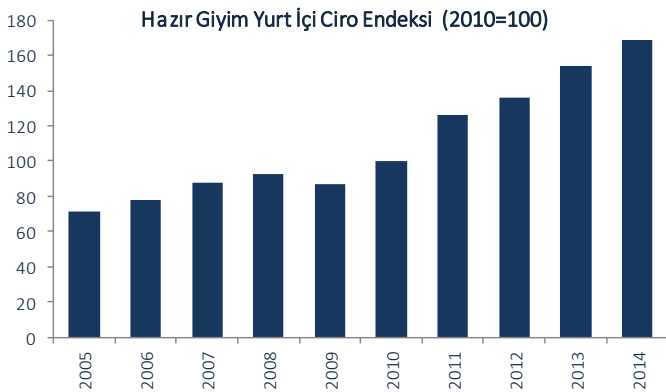
Kaynak: TÜİK, World Bank

(*) WTI, Brent ve Dubai petrol fiyatları ortalamasıdır.

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

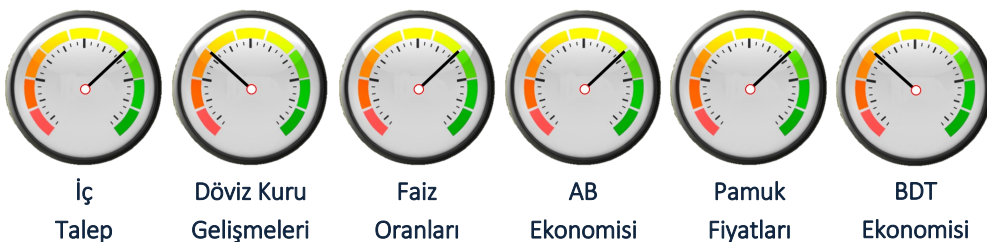
- 2014 yılında genel olarak olumlu bir performans sergileyen sektörde yurt içi cironun, genel ekonomik aktiviteye oranla daha hızlı arttığı izlenmiştir.
- Sektörün başlıca ihracat pazarları olan Almanya ve İngiltere’de ekonomik görünümün nispeten olumlu seyrinin yanı sıra TL’deki değer kaybının da katkısıyla 2014 yılında ihracat artışı sürmüştür.
- Öte yandan gerek AB ile Pakistan arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması’nın etkilerine, gerekse Rusya-Ukrayna gerginliğinin ve Rusya ekonomisindeki sorunların bu bölgeye yapılan satışları olumsuz etkilemesine bağlı olarak 2014’ün son çeyreğinde ihracat ivme kaybetmiştir.
- Tekstil ürünleri ithalatında uygulanan ilave ithalat vergisi nedeniyle, pamuk ve petrol fiyatlarındaki gerilemeye rağmen sektörün girdi maliyetlerinde önemli bir düşüş yaşanmamıştır.
- 2014 yılında sektörde modernizasyon ve kapasite artırımı yatırımlarının devam ettiği izlenmiştir. Bununla birlikte bazı önemli firmaların yatırımlarını hammadde ve işgücü maliyetleri açısından daha avantajlı ülkelere kaydırmaya başladığı da görülmektedir.
- Deflasyon sürecine giren Euro Alanı ekonomilerinde beklenen büyüme oranlarının yakalanamaması sektörün ihracat performansı açısından 2015 yılında önemli bir risk unsurudur.
- EUR/USD paritesindeki gerilemenin girdi maliyetleri belirli ölçüde dolar üzerinden gerçekleşen sektörün kâr marjlarında daralmaya neden olabileceği değerlendirilmektedir.
- Rusya ve Ukrayna arasındaki gerginliğin ve Rusya’ya uygulanan yaptırımların etkisiyle bu ülke ekonomisindeki durgunluğun 2015’te de sürmesi beklenmektedir. Bu nedenle 2015 yılında bu pazarlara yönelik ihracatta kayıpların süreceği tahmin edilmektedir.
- Sektörde beklenen talebe ilişkin beklentilerini açıklayan sektör temsilcileri ihracatta karşılaşılabilecek beklenen güçlüklerle rağmen 2015 yılında toplam ihracatta %8 oranında artış yaşanabileceğini; iç talebin ise 2014 yılından daha olumlu bir seyir izleyeceğini tahmin etmektedir.

Kaynak: TÜİK

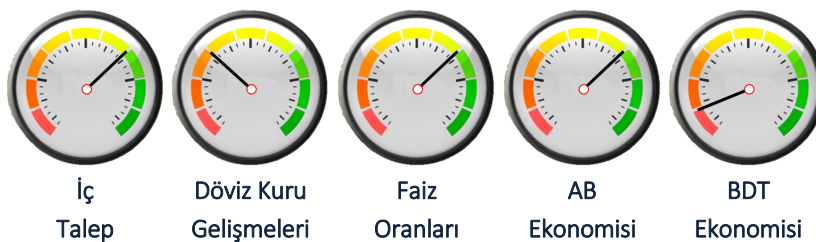
2014 yılı Ocak-Kasım ortalamasıdır.

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

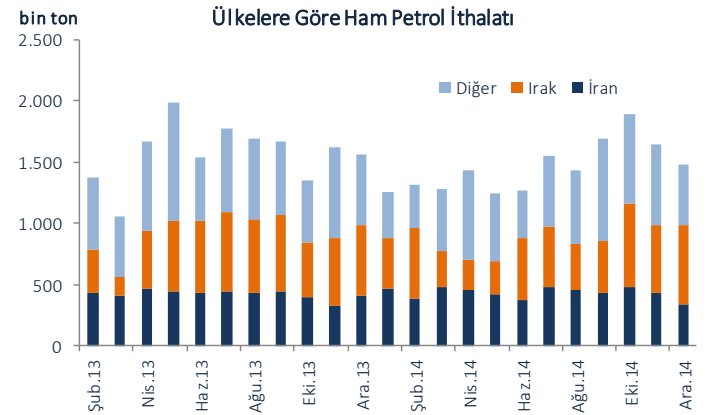
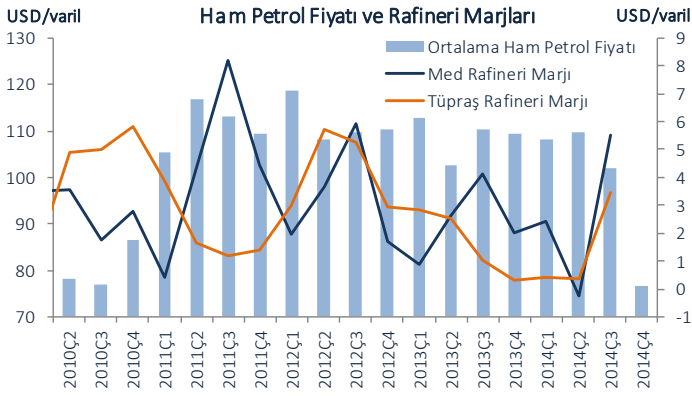
- Çevresel düzenlemelere bağlı olarak AB ülkelerindeki deri üretiminin giderek topluluk dışı ülkelere kaymasının da etkisiyle Türkiye deri işlemede önemli ülkelere birisi haline gelmiştir. Miktar bazında dünyada üretilen ham derilerin koyunda %5'i, kuzuda %12'si Türkiye'de işlenmekte; dünya deri ve kürk giyim eşyası üretiminin %4 civarında bir kısmı Türkiye'de gerçekleştirilmektedir.
- Yurt içinde hayvan kesiminin yeterli düzeyde olmaması nedeniyle deri sektörü yoğun biçimde ithal girdi kullanmaktadır. Büyükbaş deride ABD, Avustralya ve Güney Amerika ülkeleri ile Pakistan önemli tedarikçilerdir. İşlenmiş deride ve deri ürünleri tedarikinde ise Çin öne çıkmaktadır.
- Deri işleme ve deri ürünleri imalat ve ihracatında İstanbul en büyük paya sahipken, Gaziantep ve İzmir diğer önemli merkezlerdir.
- Deri ve deri ürünleri imalatı sektörünün yıllık cirosu yaklaşık 9 milyar TL'dir. Sektörün kayıtlı ihracatı 1,5 milyar USD'yi bulurken, yurt içinde yabancıların gerçekleştirdiği alımlarla birlikte dış satımın 3,5 milyar USD'ye ulaştığı tahmin edilmektedir.
- Türkiye işlenmiş deride yoğun biçimde İtalya'ya, deri ürünlerde ise Rusya ve Irak'a ihracat gerçekleştirmektedir.
- Sektördeki ihracat artışı, önemli pazarlar olan Rusya ve Irak'ta yaşanan gelişmelere bağlı olarak 2014 yılında ivme kaybetmiştir.
- Rusya ve Irak pazarlarında yaşanan kayıpların İtalya başta olmak üzere AB ülkelerine yapılan ihracattaki artış ile bir ölçüde telafi edildiği görülmektedir.
- 2014 yılında deri ve deri ürünleri içinde en fazla ihracatın ayakkabı grubunda gerçekleştirildiği görülürken, bu grupta en büyük alıcı, yaşanan pazar kaybına karşın, yine Rusya olmuştur.
- 2014 yılında TL'deki değer kaybının deri tedarikinde sektörün maliyetlerini belirgin biçimde yukarı çektiği görülmüştür. Buna karşın ana ihraç pazarlarında yaşanan sorunlara bağlı olarak maliyet artışlarının fiyatlara gerektiği ölçüde yansıtılmadığı ve kâr marjlarının daralma eğiliminde olduğu izlenmiştir.
- Artan maliyetlerin getirdiği yük nedeniyle daralan kâr marjları ve ihracat pazarlarındaki olumsuz gelişmelerin 2015 yılında sektördeki başlıca risk faktörleri olmaya devam etmesi beklenmektedir.
- Bu paralelde Rusya ve çevre ülkelere olan ihracatın 2015 yılında gerilemeyi sürdüreceği tahmin edilmektedir.
- Tedrici bir toparlanma eğilimi gösteren AB ülkelerine yapılan ihracatla ilgili risklerin diğer pazarlara oranla nispeten daha düşük olduğu değerlendirilmektedir.
- Dış talepte beklenen sıkıntılar nedeniyle üreticilerin 2015'te iç pazara daha çok yöneleceği tahmin edilmektedir. Buna bağlı olarak iç pazarda ciro artışı beklenmekle beraber fiyat rekabeti nedeniyle kâr marjlarının gerileyebileceği düşünülmektedir.

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

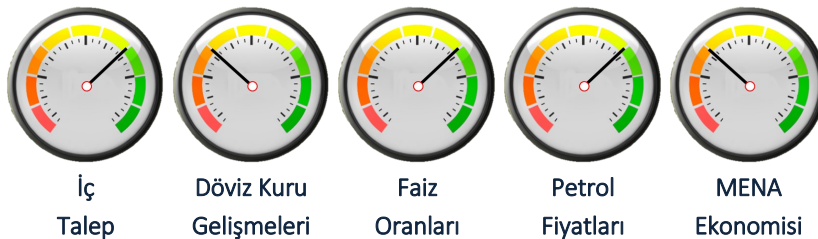

- Türkiye’de petrol rafinaj sektörü Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.’ye (TÜPRAŞ) ait 4 adet petrol rafinerisinden (İzmit, İzmir, Kırıkkale ve Batman) oluşmaktadır. 2013 yılı itibarıyla TÜPRAŞ yıllık 28,1 milyon tonluk toplam rafinaj kapasitesi ile Avrupa’nın 7., dünyanın 28. büyük petrol rafinerisi konumundadır.
- Türkiye’de rafinaj sektörü artan iç talebin yanı sıra dış talebe yönelik de üretim yapmaktadır. 2013 yılında TÜPRAŞ’ın 24,1 milyon tonluk üretiminin 4,8 milyon tonu ihraç edilmiştir. Türkiye’nin rafine edilmiş petrol ürünleri ihracatı 2014 yılında 5,7 milyar USD düzeyinde gerçekleşmiştir. 2014 yılı itibarıyla Mısır en fazla ihracat yapılan ülke konumunda olup, Mısır’ı Malta, BAE ve KKTC takip etmektedir.
- Türkiye’de TÜPRAŞ dışında Çalık Holding bünyesindeki Doğu Akdeniz Petrokimya ve Rafineri San. Tic. A.Ş. (DAPRAŞ) ile SOCAR bünyesindeki STAR Rafineri A.Ş. şirketlerinin rafineri lisansı bulunmaktadır. İzmir Aliğa’da inşasına başlanan 15 milyon ton/yıl kapasiteli STAR rafinerisi inşaatının Ekim 2018’de tamamlanması planlanmaktadır.
- TÜPRAŞ’ın ürün kalitesinin artırılmasının hedeflendiği “Fuel Oil Dönüşüm Projesi” (Residuum Upgrading Project-RUP) Kasım 2014’te tamamlanmıştır. Proje ile 4,2 milyon ton yüksek kükürlü fuel oil ve eşleştiği ürün işlenerek 2,9 milyon ton motorin/jet yakıtı, 522 bin ton benzin ve 69 bin ton LPG elde edilecektir. Şirket tarafından yapılan açıklamalarda proje ile yıllık yaklaşık 1 milyar USD ek satış hasılatı ve yaklaşık 550 milyon USD FAVÖK elde edileceği ifade edilmektedir.
- Rafinerilerin kârlılığı rafineri marjına ve şirketin kendi dinamiklerine bağlı olarak gerçekleşmektedir. 2014 yılında petrol fiyatlarındaki hızlı gerilemenin etkisiyle ilk etapta yüksek fiyatlardan edinilen ham petrol stoklarından kaynaklanan zararlar yaşanmıştır. RUP’un devreye girmesiyle birlikte 2015 yılında TÜPRAŞ’ın rafineri marjının olumlu yönde etkilenmesi beklenmektedir.
- Sektörde döviz açık pozisyonu yüksek seviyede olup, mali yapı döviz kuru hareketlerine karşı duyarlıdır. Bu bağlamda 2015 yılında sektörün mali bünyesi ve kârlılığının TL’deki değer kayıplarından olumsuz etkilenebileceği düşünülmektedir.

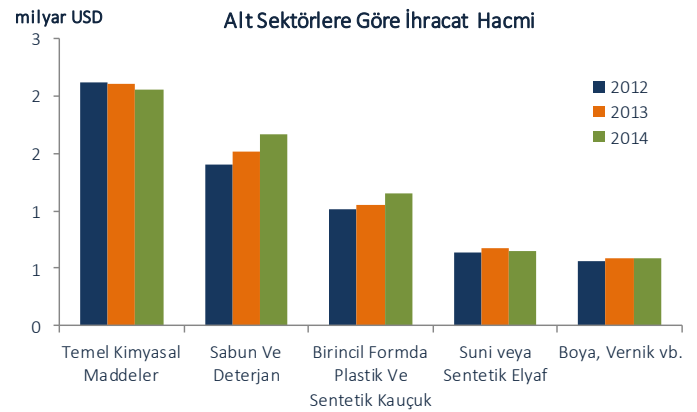
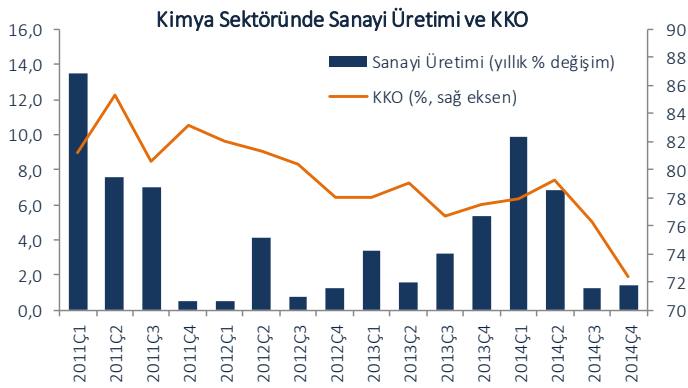

Kaynak: Reuters, TÜPRAŞ, EPDK

2015’te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

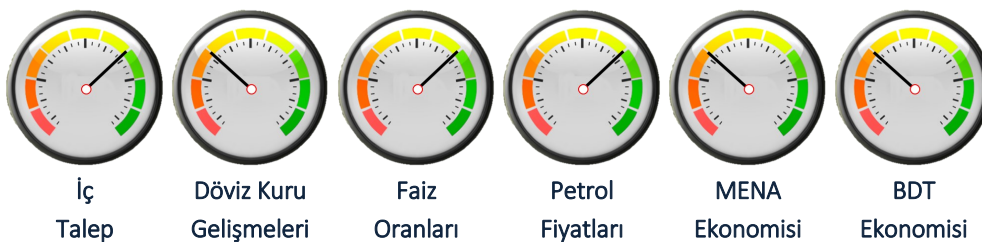

- Ocak-Kasım 2014 döneminde kimya sektöründe sınai üretim bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,2 oranında artarken, kapasite kullanım oranı %74,8'den %70,3'e gerilemiştir.
- 2014 yılında sektörün ihracat hacmi 7,1 milyar USD, ithalat hacmi 30,2 milyar USD civarında gerçekleşmiş olup ihracatın ithalatı karşılama oranı %23,6 düzeyindedir.
- 2014'te sentetik elyaf imalatı nispeten yatay bir seyir izlerken, diğer kimyasal ürünlerin imalatı gerilemiştir. Üretim, haşere ilaçları ile kimyasal gübre ve boya ile diğer kimyasal ürünlerin imalatında hızla artarken, temel kimyasallar ürünlerin imalatı ve sabun-deterjan alt sektöründe artış nispeten sınırlı olmuştur.
- Sektör üretiminin %30'u doğrudan nihai kullanıcıya ulaşırken, %70'i diğer sektörlerde hammadde ve ara malı olarak kullanılmaktadır. Bu anlamda özellikle imalat sanayiindeki aktivitenin seyri kimya sektörünün görünümü üzerinde etkilidir.
- 2014 itibarıyla sektörün en büyük ihracat pazarları İtalya, Irak, İran, Çin ve Rusya'dır. Söz konusu 5 ülkenin sektör ihracatındaki payı %28 düzeyindedir.
- İnşaat sektöründe beklenen ivme kaybının, 2015 yılında kimya sektörünün önemli segmentlerinden olan boya ve yapı kimyasalları sektörünü olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir.
- Hammaddede ithalata bağımlılığın oldukça yüksek olması sektörün döviz kurundaki yükselişlere karşı kırılganlığını artırmaktadır.
- İhracat pazarlarında yoğunlaşma gözlenmemesine rağmen yurt dışı satışlarının toplam cirodaki payının nispeten yüksek olması sektörün küresel ekonomik aktivitenin seyrine olan duyarlılığını artırmaktadır.
- Sektörde çevre mevzuatı başta olmak üzere uyulması gereken standartlar ve düzenlemeler önemli maliyetler yaratmaktadır. Özellikle AB regülasyonları nedeniyle uyulması gereken mevzuatın ülkemiz mevzuatına uyarlanması ve Avrupa Birliği standartlarında bir çevre kalitesine ulaşılması için yapılması gereken yatırımlara, KOBİ'lerin ancak %30 seviyesinde uyum sağlayabildiği bildirilmektedir.

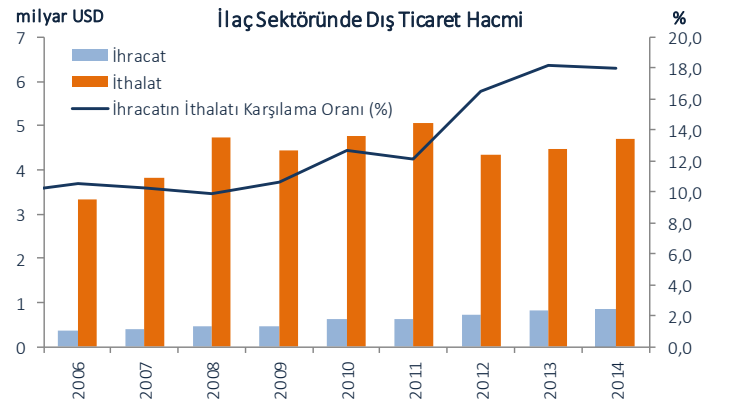
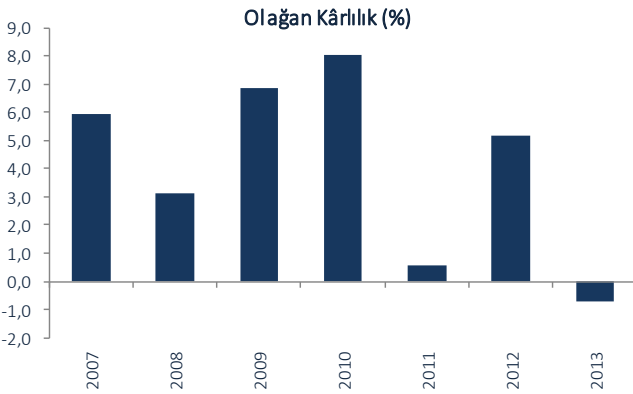

Kaynak: TÜİK, TCMB

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

- Ocak-Kasım 2014 döneminde ilaç sektöründe sınıai üretim bir önceki yılın aynı dönemine göre %12,9 oranında artarken, kapasite kullanım oranı %70,3'ten %75'e yükselmiştir.
- 2014 yılında sektörün ihracat hacmi 0,8 milyar USD, ithalat hacmi 4,4 milyar USD civarında olup ihracatın ithalatı karşılama oranı %18 ile oldukça düşük bir seviyededir.
- 2014'te temel eczacılık ürünleri imalatı %5 daralırken, eczacılığa ilişkin ilaçların imalatı %13 artış kaydetmiştir.
- İlaç sektörü, yüksek katma değer yaratan, rekabetin yoğun olduğu stratejik sektörler arasında yer almaktadır.
- Nüfustaki artış eğilimi, yaşanan nüfus, ortalama yaşam süresinin yükselmesi, artan refah düzeyi ve sağlıklı yaşama yönelik farkındalığın artışı gibi faktörler dikkate alındığında, ilaç sektörünün orta vadede ilaç tüketimindeki artışa bağlı olarak büyümeye devam etmesi beklenmektedir.
- Dünyada ilaç fiyatlarında yaşanan gerilemeler, Referans Fiyat Sistemi üzerinden Türkiye'deki fiyatlara da yansıtılmaktadır. Ana alıcı olan kamuda alınan tasarruf önlemleri de yurt içinde fiyatlar üzerinde baskı yaratmaktadır.
- Kamunun alış fiyatlarında kur ayarlaması yapılmaması da sektörde satış fiyatlarının maliyetlere oranla düşük belirlenmesine yol açmaktadır. İlaç fiyatlarının belirlenmesinde esas alınan sabit kur 2009'dan beri güncellenmemiştir.
- Sektör temsilcileri, söz konusu fiyatlama sisteminin ve kurun sabitlenmesinin sektörde kârlılığı düşürdüğünü ve sürdürülebilirliği olumsuz etkilediğini ifade etmektedir.
- "Öncelikli Dönüşüm Programı Eylem Planı" kapsamında yurt içi ilaç ihtiyacının değer olarak %60'ının yerli üretimle karşılanması ve ihracatın ithalatı karşılama oranının 2015'te %22'ye çıkarılması hedeflenmektedir.
- Sektörün finansman giderlerinin döviz kurları ile yüksek korelasyonu dikkat çekmektedir. Sektörde hammaddede dışa bağımlığın yüksek olması sektörün kurlara karşı olan kırılganlığını artırmaktadır.
- TL'deki değer kaybının 2015 yılından finansman giderlerinde artışa ve kâr marjında gerilemeye neden olabileceği tahmin edilmektedir.

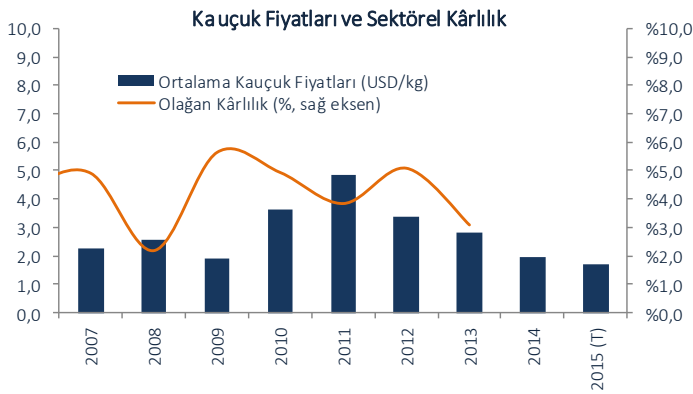

Kaynak: TÜİK, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

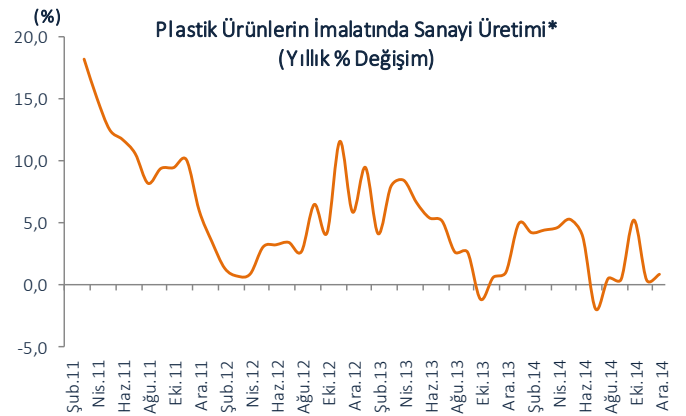
2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

- Ocak-Kasım 2014 döneminde kauçuk ve plastik sektöründe sınai üretim bir önceki yılın aynı dönemine göre %3,5 oranında artarken, kapasite kullanım oranı %73,7'den %72,1'e gerilemiştir.
- Net ihracatçı olan sektörde 2014 yılında ihracat hacmi 7,6 milyar USD, ithalat hacmi 5,1 milyar USD düzeyinde gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise % 148,8 düzeyindedir.
- 2014'te kauçuk ürünleri imalatında sınai üretim %6,9 artarken, plastik ürünleri üretimi %2,2 ile nispeten zayıf bir artış sergilemiştir.
- Avrupa'nın ikinci en büyük üreticisi konumunda olan Türk plastik sektörü %90 oranında petrokimya sektörüne bağımlıdır. Plastik sektörünün birinci öncelikli sorunu plastik hammaddede yerli üretimin yetersiz oluşudur. Petrol fiyatlarındaki düşüşün sektörün girdi maliyetlerini olumlu yönde etkilemesi beklenirken, döviz kurlarındaki oynaklık sektörün kârlılığını üzerinde baskı yaratabilecektir.
- Plastik sektörü, ithal hammaddede gümrük vergisini "Askıya Alma Sistemi"nden 2014'te yararlanmaya başlamıştır. Sistem çerçevesinde plastik sektöründe faaliyet gösteren firmalar ihtiyaç duydukları hammaddeleri, Gümrük Birliği kapsamında Türkiye veya AB ülkelerinden temin edemediklerinde, Ekonomi Bakanlığı'na başvurarak 5 yıl süreyle ilgili maddeyi farklı ülkelerden ithal edebilecek ve gümrük vergisi ödemeyeceklerdir.
- Lastik sektörünün en önemli girdileri, tabii ve sentetik kauçuk ile karbon karasıdır. Özellikle tabii kauçukta %100 ithalat bağımlılığı bulunmaktadır. 2015 yılında küresel kauçuk fiyatlarında düşüş beklentisi sektöre ilişkin olumlu beklentileri desteklemektedir.
- Kauçuk sektörünün satışları açısından otomotiv sektörünün lastik talebi en önemli faktördür. Otomotiv sanayiine ilişkin 2015 beklentilerinin nispeten olumlu olması kauçuk ürünleri imalatına ilişkin beklentileri de olumlu yönde etkilemektedir.

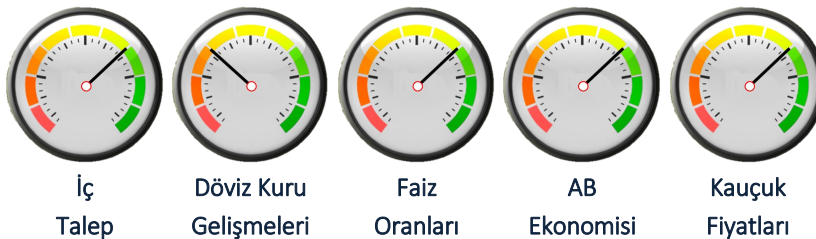

Kaynak: TÜİK, World Bank, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
(T) Tahmin

(*) 3 aylık hareketli ortalama

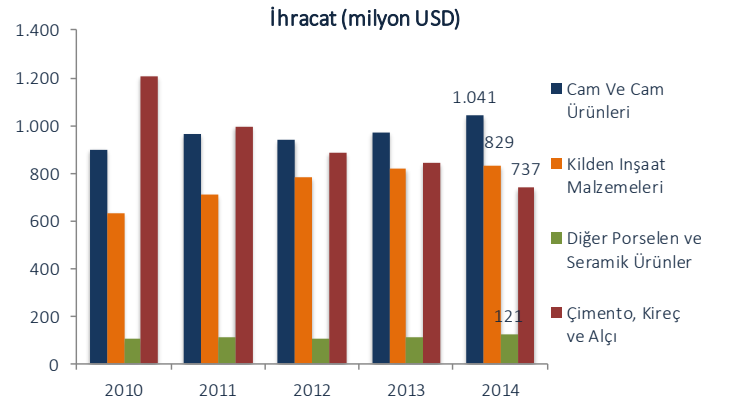
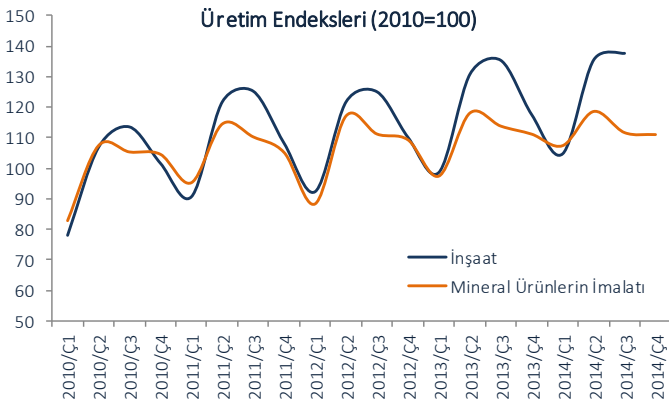
2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

- Çimento ve seramik ürünlerde iş hacmi ağırlıklı olarak inşaat sektöründeki aktivite paralelinde belirlenmektedir. Cam sektöründe ise, yine önemli olan inşaat sektörünün yanı sıra otomotiv, gıda ve beyaz eşya sektörlerinin seyri de belirleyici niteliktedir.
- 2014'te iç talepteki yavaşlama ve dış pazarlardaki daralma nedeniyle sektör genelinde kapasite fazlası oluşmaya başlamıştır. Yurt içinde konut stokunun yükselmesi ve piyasanın bölgesel olarak doygunluğa ulaşabileceği değerlendirilmeleri, 2015'te yeni konut inşaatlarının hız kesebileceğine işaret etmektedir. Bu çerçevede, başta çimento olmak üzere mineral ürünlere yönelik talebin de ivme kaybetmesi söz konusu olabilecektir.
- Öte yandan kentsel dönüşüm, alt yapı projeleri ve mega projeler gibi kamu kesimi kaynaklı inşaat faaliyetinin iç pazardaki yavaşlamayı sınırlandırabileceği düşünülmektedir. Cam sektörünün bu gelişmelerin yanı sıra otomotiv ve gıda sektörlerindeki hareketliliğin de etkisiyle olumlu yönde ayrışması söz konusu olabilecektir.
- Aynı zamanda ihracatçı nitelikteki sektörün faaliyeti açısından başta Orta Doğu ve Kuzey Afrika ile AB olmak üzere dış pazarlardaki gelişmeler etkili olmaktadır. Cam

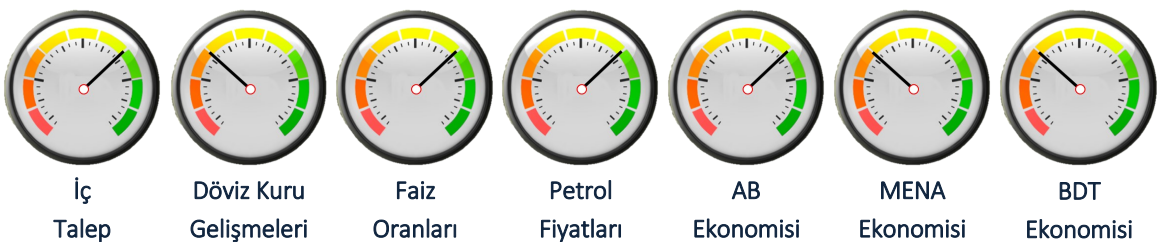
sektöründe ihracat 2014'ün 2. çeyreğinden itibaren Kuzey Afrika, Orta Doğu ve Rusya pazarındaki daralmadan olumsuz etkilenmiştir. Aynı dönemde çimento sektöründe de iç ve dış pazarlarda satışlar gerilemiş; Irak, Suriye, Libya ve Mısır pazarlarındaki daralma ihracatın seyrinde belirleyici olmuştur.

- Rekabetin arttığı çimento sektöründe başlıca rakipler Çin, İtalya, ABD ve İran olarak sıralanmaktadır. Üretiminin %40'ını ihraç eden seramik sektöründe ise hem iç hem de dış pazarda Çin kaynaklı rekabet yüksek düzeydedir. Sektörde ihracat, Irak pazarındaki sert daralmadan olumsuz yönde etkilenmiş ve üreticiler 2014'te alternatif pazar olarak ABD'ye yönelmiştir. İhracat pazarlarındaki sorunların devam etmesi sebebiyle, 2014'te ivme kaybeden ihracatın 2015'te de önemli bir toparlanma sergilemesi beklenmemektedir.
- Diğer taraftan, sektörde üretim süreci yüksek düzeyde enerji kullanımı gerektirdiğinden son dönemde petrol fiyatlarında kaydedilen düşük seviyelerin 2015 yılı genelinde de sürmesi ve üretim maliyetlerine olumlu yansımaları muhtemel görülmektedir.

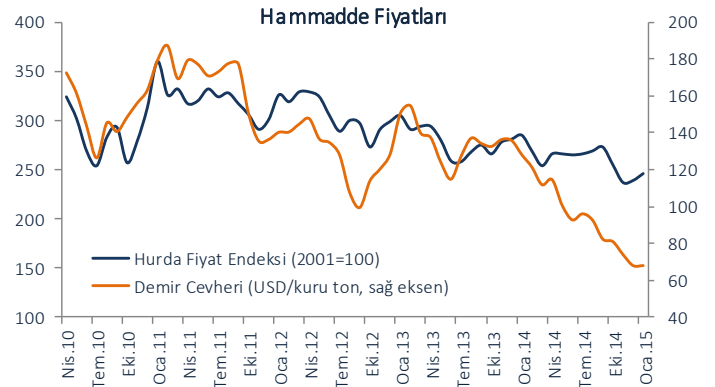
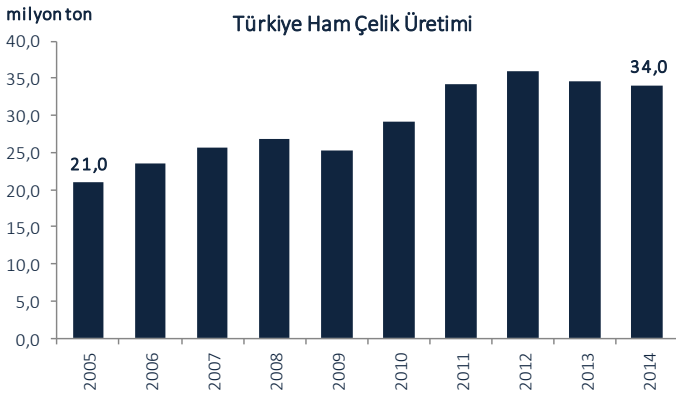

Kaynak: TÜİK

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

- Türkiye'nin ham çelik üretimindeki kapasitesi yapılan yatırımlarla son 10 yılda yaklaşık 50 milyon ton/yıla ulaşmıştır. Ancak 2012 yılında 35 milyon tonu aşan fiili üretim rakamları, 2013'ten itibaren gerileme eğilimine girmiş ve 2014 yılında bir önceki yıla göre %1,8 azalarak 34,04 milyon tona düşmüştür.
- Dünyanın en büyük demir çelik üreticilerinden biri olan Türkiye'de üretim ağırlıklı olarak temel girdisi hurda demir olan elektrik ark ocaklı tesislerde gerçekleştirilmektedir. Dünya genelinde ise demir cevheri ile üretim yapan entegre tesisler yoğunluktadır.
- Son dönemde küresel ölçekte düşen taleple birlikte sektörde 600 milyon ton civarında kapasite fazlası oluşmuştur. Bu durum ham çelik ve demir cevheri fiyatları üzerinde baskı oluştururken, hurda fiyatlarındaki düşüşün nispeten sınırlı kaldığı görülmektedir. Küresel ölçekte rekabetin ağırlaştığı bu dönemde, hammadde fiyatlarında yaşanan ayrışma hurda ile üretim yapan firmaların kâr marjlarının daralmasına neden olmaktadır.
- Büyük üretim ölçeği ve ucuz girdiye erişim avantajlarına sahip Çinli firmaların oluşan rekabet ortamında alternatif pazarlara yöneldiği; AB, Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Türkiye pazarlarında fiyat kırarak paylarını artırdığı gözlenmektedir. Bu durum özellikle girdisi hurda olan yerli üreticilerin iş hacimlerini ve kârlılıklarını olumsuz etkilemektedir.
- Elektrik ark ocaklı tesisleri etkileyen olumsuz rekabet koşullarının 2015 yılında da sürmesi beklenmekle birlikte, bir miktar gerilemesi beklenen hurda fiyatlarındaki gelişmelerin sektöre olumlu yansiyebileceği değerlendirilmektedir.
- Boru ürünlerinin ihracatında önemli pazarlar olan ABD, Kanada ve AB tarafından 2014 yılında Türkiye'den yapılan ithalat için ilave vergiler uygulanmaya başlanmış, bu durum sektörün ihracat performansını olumsuz etkilemiştir.
- Dış ticarete söz konusu zorlaştırıcı düzenlemelerin boru imalatı sektörünün ihracatını 2015 yılında olumsuz etkilemeye devam etmesi beklenmektedir.
- Demir dışı metaller sektöründe öne çıkan alüminyum ve bakır sektörlerinin her ikisinde de Türkiye girdi bakımından ithalata bağımlıdır. 2014 yılında bakır fiyatları metal fiyatları genel seviyesine paralel bir şekilde gerilerken, alüminyum fiyatları artış kaydetmiştir. Her iki sektörde de kârlılık açısından 2015 yılında hammadde fiyatlarındaki ve döviz kurlarındaki gelişmelerin belirleyici olacağı değerlendirilmektedir.
- Öncelikli dönüşüm programları arasında yer alan ithalata olan bağımlılığın azaltılması eylem planında demir çelik sektöründe büyük bölümü ithal edilen hurda girdiye bağımlılığın azaltılması amacıyla gerekli düzenlemelerin yapılacağı ifadesi yer almıştır.

Kaynak: World Steel Association, World Bank, European Steel Association

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

İç
Talep

Döviz Kuru
Gelişmeleri

Faiz
Oranları

AB
Ekonomisi

MENA
Ekonomisi

Demir Cevheri
Fiyatları

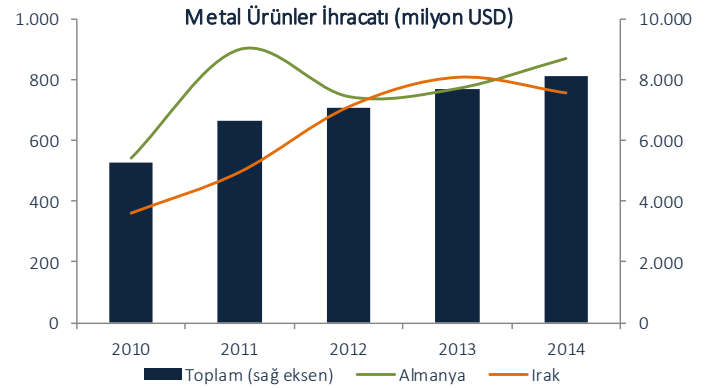
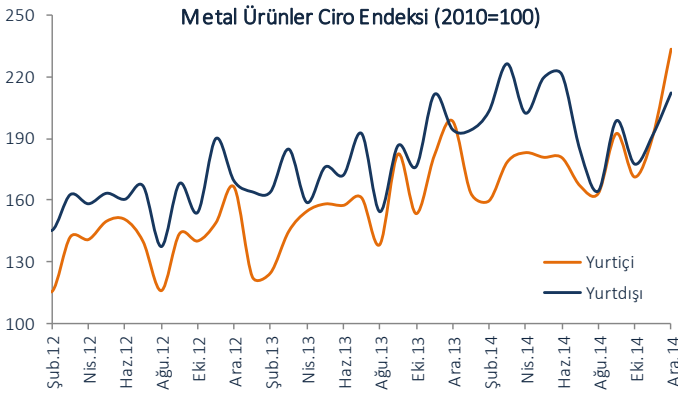

Hurda
Fiyatları

- İnşaat sektöründe yaşanan ivme kaybına rağmen hem kullanım alanlarındaki artış hem de büyük inşaat projelerinin sürmesine bağlı olarak metal yapı malzemeleri sektörüne yönelik iç talepte kayıp yaşanmamıştır.
- Yapı malzemeleri dışında kalan ve sanayi tesisleri ile yeni konutlarda yoğunlukla kullanılan diğer metal ürünlerde ise (metal tank, rezervuar, boyler vb.) yurt içi talebin ivme kaybettiği sektör temsilcileri tarafından ifade edilmektedir.
- Orta Doğu ve Kuzey Afrika ile Rusya ve çevre ülkelere yönelik yurt dışı müteahhitlik projelerinde jeopolitik gelişmelere bağlı ortaya çıkan sıkıntılar ve iş hacmi kayıplarının, metal yapı malzemeleri ve inşaatlarda kullanılan diğer metal ürünlerin ihracatı açısından 2015 yılına ilişkin en önemli risk faktörü olduğu değerlendirilmektedir.
- Bu kapsamda 2014 yılında önemli oranda ivme kaybeden ihracatın, Irak ve Rusya gibi önemli pazarlarda sorunların devam edeceği beklentisi doğrultusunda 2015 yılında da gerileyebileceği düşünülmektedir.
- Çatal-kaşık ve hırdavat aletleri üretiminde yaşanan gerileme 2014 yılında da devam etmiştir. İthalat baskısının

belirgin biçimde hissedildiği sektörde söz konusu seyrin önümüzdeki dönemde de süreceği öngörülmektedir.

- Sektörün bir diğer önemli faaliyet kolu olan metallerin işlenmesi ve kaplanması faaliyetlerinin ana metal sektöründeki zayıf görünüme bağlı olarak yavaşladığı görülmekte olup 2015 yılında da genel eğilimin yavaşlama yönünde olacağı değerlendirilmektedir.
- Öte yandan, demir-çelikte yaşanan küresel arz fazlası nedeniyle ham çelik fiyatlarındaki gerileme, metal ürünler sektöründe maliyetleri düşürerek sektörde kârlılığı olumlu etkilemektedir.
- Yurt içinde girdi sağlanan sektörlerdeki durgunluğun ve yurt dışı pazarlarda yaşanan sorunların iş hacmine ilişkin yarattığı belirsizliklere rağmen maliyetlerdeki gerilemenin sektöre 2015 yılında bir ölçüde hareket alanı kazandıracığı düşünülmektedir.

Kaynak: TÜİK

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

İç
Talep

Döviz Kuru
Gelişmeleri

Faiz
Oranları

AB
Ekonomisi

MENA
Ekonomisi

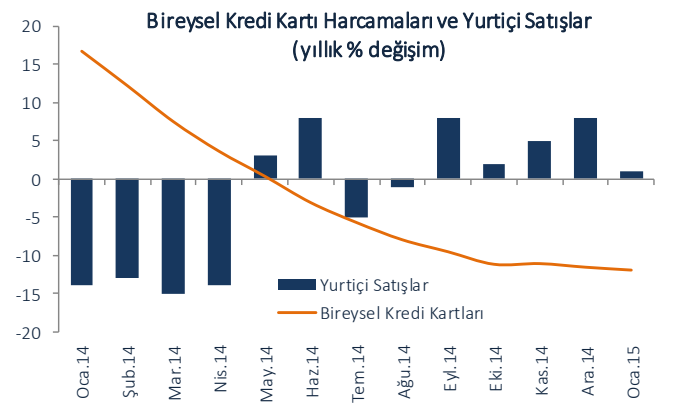
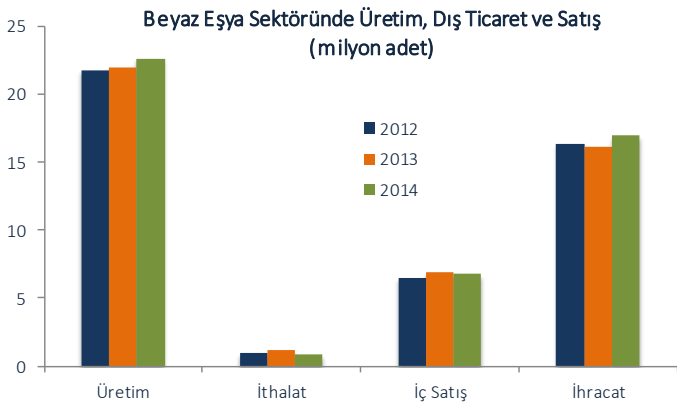
Demir Cevheri
Fiyatları

BDT
Ekonomisi

- 2014 yılının başında bireysel kredilerdeki artışı sınırlandırmak amacıyla alınan önlemler beyaz eşya talebini düşürürken, özellikle yılın ilk çeyreğinde satışlar hızla gerilemiştir.
- 2014 yılı genelinde ise 2. çeyrekte sonra talebin kısmen toparlanması paralelinde yurt içi satışlarda yıllık bazda %0,2 artışla yatay bir seyir izlenmiştir.
- Makroihtiyati tedbirlerin yanı sıra kurlarda yaşanan artışın da etkisiyle ithal beyaz eşya satışlarında yıllık bazda %27 ile oldukça sert bir düşüş yaşanmış, bu durum ithal markaların distribütör ve bayilerini olumsuz etkilemiştir.
- İç pazardaki ivme kaybının etkisiyle üreticiler 2014'te ihracata yönelmiştir. Bu dönemde beyaz eşya ihracatı bir önceki yıla göre %5,2 yükselmiş ve sektördeki üretimin miktar bazında %75'i ihraç edilmiştir.
- Sektörün ana ihraç pazarları İngiltere, Almanya, Irak ve Fransa'dır. Avrupa'da süregelen zayıf ekonomik görünüm paralelinde, sektörün bölgeye yönelik ihracatının 2015'te %4 gibi düşük bir oranda artacağı tahmin edilmektedir. Euro'daki değer kayıplarının da bu bölgeye yönelik ihracatı olumsuz etkileme potansiyeli bulunmaktadır.
- 2015'te ertelenmiş talebe bağlı olarak tüketimin bir miktar yükselebileceği beklentilerine karşın, yurt içi satışlarda önemli bir artış beklenmemektedir. Ocak 2015'de aylık bazda düşüş kaydeden tüketici güven endeksi de, ilk çeyrekte piyasada kısmen durgun bir seyir beklendiği algısını güçlendirmektedir. Orta ve uzun vadede ise genç nüfusa bağlı yeni talep ile yenileme ihtiyacından kaynaklanan ikincil talep, yurt içi pazar için önemli bir potansiyel yaratmaktadır.
- Üretimin ana girdisi olan paslanmaz çelikte ithalata bağımlı olunması nedeniyle, TL'deki değer kaybı maliyetlere olumsuz yansiyabilecektir. Öte yandan, emtia fiyatlarındaki aşağı yönlü seyrin genel olarak sürmesi paralelinde bu etkinin maliyetlerde önemli bir değişiklik yaratmayacağı öngörülmektedir.

Kaynak: TÜRKBESE, BDDK

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

İç
Talep

Döviz Kuru
Gelişmeleri

Faiz
Oranları

Petrol
Fiyatları

AB
Ekonomisi

MENA
Ekonomisi

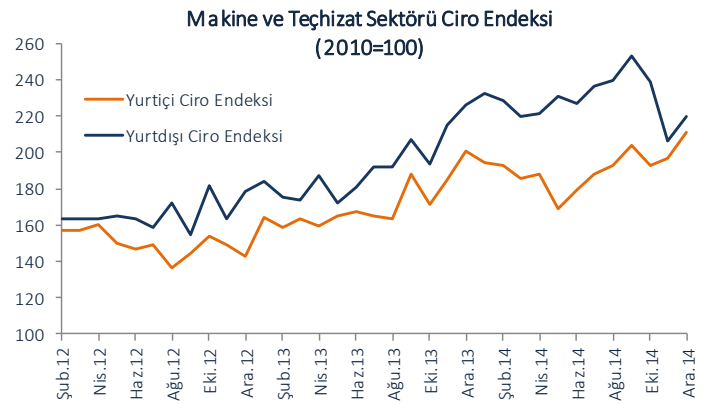
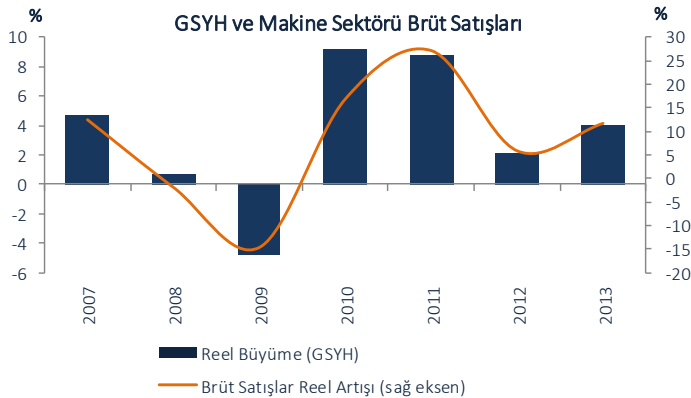

Demir Cevheri
Fiyatları

- İnşaat sektöründeki ivme kaybına karşın kamu yatırımı niteliğindeki büyük projelerin devam etmesinin ve tekstil-hazır giyim sektörlerinde gecikmiş makie ve teçhizat yatırımlarına hız verilmesinin etkisiyle iş makinelerine düşük talep 2014 yılı genelinde olumlu seyretmiştir.
- Öte yandan, demir-çelik sektöründeki sıkıntılara bağlı olarak bu sektörde yeni yatırımların kısmen askıya alınması, takım tezgahları sektörüne yönelik talebin de azalmasına neden olmuştur. Bu paralelde yıllık ortalama sanayi üretim endeksi verilerine göre takım tezgahları üretimi, 2013 yılındaki yaklaşık %10'luk artışın ardından 2014'te %2,2 gerilemiştir.
- Tarım makineleri alt sektörünün en önemli kalemi olan traktör üretimi, 2014 yılında %20'ye yakın artışla 48.403 adet olarak gerçekleşmiştir.
- Sektörün ihracatı bir önceki yıla göre %5 artarak 8 milyar doların üzerine çıkmış ancak, artış hızı 2013 yılındaki % 10'un altında kalmıştır. İhracat artışının yavaşlamasında, iki önemli pazar olan Rusya ve Irak'a yönelik satışların sırasıyla %17 ve %23 gerilemesi etkili olmuştur. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi ciro endeksi serilerine göre yurt dışı ciroda özellikle yılın son çeyreğinde hızlı bir gerileme gözlenmektedir.

- Sektörde kullanılan ara girdiler önemli oranda yurt içinden temin edilmektedir. Bu nedenle döviz kurlarındaki artış sektörün maliyetlerine olumsuz yansımamıştır.
- Başlıca girdi kalemlerinden olan demir-çelik ürünlerinde dünya fiyatlarında yaşanan düşüş eğiliminin artan küresel rekabet koşullarında yurt içine de yansımaları, sektörde maliyetlerin kontrol altında tutulmasını kolaylaştırmıştır.
- Cironun tarihsel olarak GSYH ile paralel hareket ettiği izlenen sektörde 2015 yılında yurt içi pazarın nispeten yatay seyretmesi beklenmektedir.
- Önemli ihrac pazarları olan Rusya ve Irak'ta yaşanan problemlerin 2015 yılında sektörün ihracatını olumsuz etkilemesi beklenmektedir.

Kaynak: TÜİK, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

(T) Tahmin

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

İç
Talep

Döviz Kuru
Gelişmeleri

Faiz
Oranları

AB
Ekonomisi

MENA
Ekonomisi

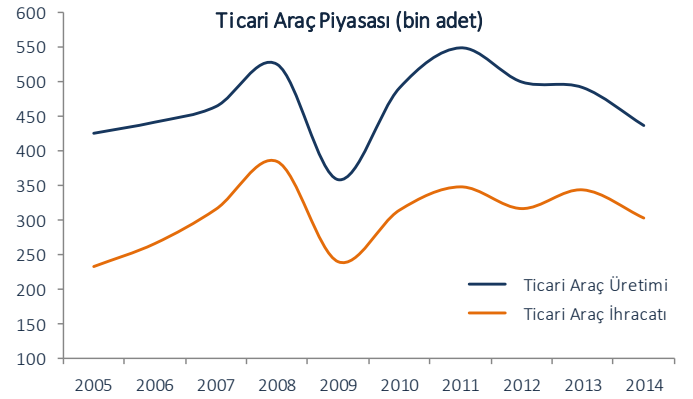
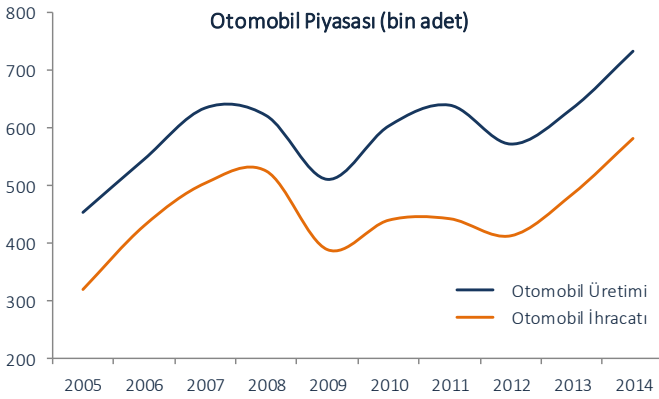

BDT
Ekonomisi

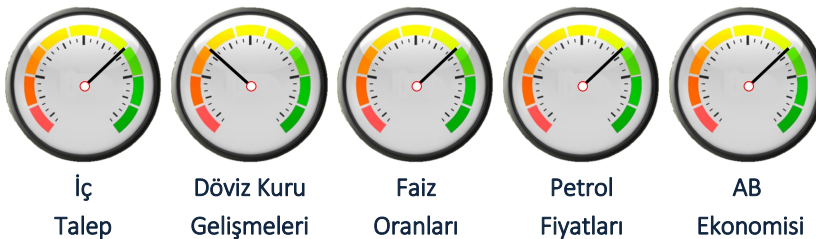
Demir Cevheri
Fiyatları

- TL'deki değer kayıpları, BDDK'nın binek araç edinimi ile ilgili kredi kullanımlarına yönelik kısıtlayıcı düzenlemeleri ve ÖTV oranlarında gerçekleştirilen artışlara bağlı olarak sektörde 2014 yılı, yurt içi pazarda önemli oranda bir daralma yaşanacağı beklentileriyle başlamıştır.
- Nitekim 2014 yılının tamamında otomobil satışları %12, toplam otomotiv satışları ise %10 gerilemiş; toplam pazar 807 bin adet seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Yurt içi pazardaki daralmaya karşılık otomotiv ihracatı miktar bazında %7 artışla 885 bin adete ulaşmıştır. Öte yandan, alt kırılımlara bakıldığında otomobil ihracatının %20 artışla 582 bin adete yükseldiği, buna karşılık ticari araç ihracatının %12 düşerek 303 bin adete gerilediği görülmektedir.
- İç pazardaki daralmanın ihracattaki artışlarla telafi edildiği otomobil üretimi %16 artarak 733 bin adet ile rekor bir düzeye ulaşmıştır. Hafif ticari araçlardaki kayıplara rağmen otomobil üretimindeki yükselişin katkısıyla yıllık bazda %4 artan sektörün toplam üretimi 1.170 bin adet seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Sektörün ihracatında önemli paya sahip olan otomotiv yan sanayiinde de ihracat yılı tutar bazında %5 artışla 9,5 milyar dolar seviyesinden kapatmıştır.
- 2015 yılında, iç talepte beklenen canlanma, faiz oranlarının gerilemesi ve ertelenmiş talebin devreye girmesi paralelinde otomotiv iç pazarının daha hareketli olması beklenmektedir.
- Sektörün en önemli ihraç pazarı konumunda olan AB'de ekonomik toparlanma tedrici gerçekleşmekte ve talep görünümünün zayıf seyri sürmektedir. Bu durumun, sektörün bölgeye gerçekleştirdiği ihracat hacmindeki artışı sınırlayabileceği düşünülmektedir.

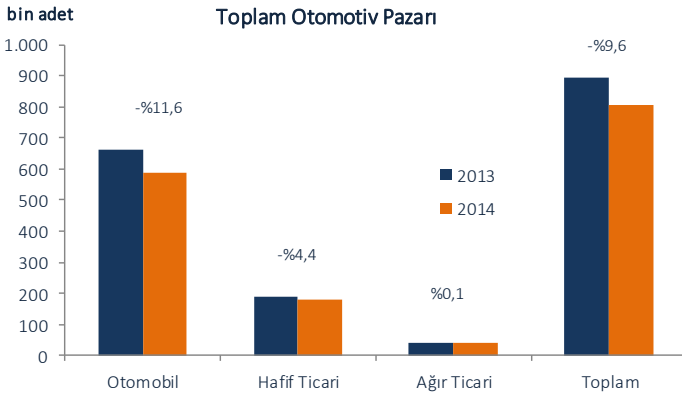

Kaynak: Otomotiv Sanayii Derneği

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

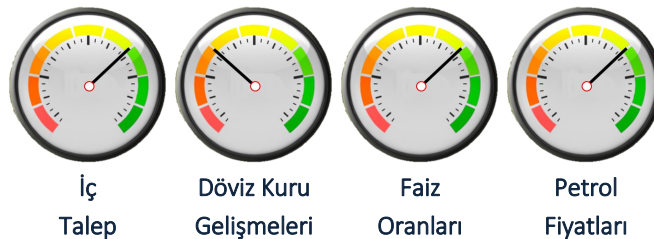
- 2014 yılı başında ÖTV oranlarının artırılmasının ve taşıt kredisi şartlarının zorlaştırılmasının yanı sıra kurlardaki yükselişin fiyatlara yukarı yönde yansımalarının etkisiyle yurt içi otomotiv pazarında beklenen daralma özellikle yılın ilk yarısında hissedilmiştir.
- Yılın ilk yarısında, 2013 yılının aynı dönemlerine göre aylık bazda %30'a varan daralma oranları kaydedilmiştir. Öte yandan, petrol fiyatlarındaki gerileme ve yurt içinde siyasi belirsizliklerin azalmasının da etkisiyle daha hareketli geçen yılın ikinci yarısında satışların bir miktar toparlandığı izlenmiştir.
- Yurt içi otomotiv pazarı 2014 yılında bir önceki yıla göre % 9,6 küçülerek 807.486 adet seviyesinde gerçekleşmiştir. Otomotiv pazarında ağırlıklı paya sahip olan otomobil satışları aynı dönemde %12 gerileyerek 587.331 adete, hafif ticari araç satışları ise %4 düşüşle 180.350 adete inmiştir.
- 2014 yılında motor hacmi açısından tüm gruplarda satışların azaldığı görülmüştür.
- 2014 yılında kurlardaki yükselişin ithal ürün satışlarını belirgin biçimde baskıladığı görülmekte olup iç pazardaki kayıplar da daha çok ithal araçların satışındaki gerilemeye bağlı olarak gerçekleşmiştir. Toplam otomotiv ithalatı yılı % 15 düşüşle 522.842 adetle kapatırken, otomobil ithalatı % 17 gerilemiş ve 429.982 adete inmiştir.
- 2014 yılı başında yaşanan gelişmelere bağlı olarak '0 km' araç fiyatlarındaki yükselişin ikinci el araçlara ancak kısmen yansiyabildiği gözlenmiştir. Fiyatlarda yaşanan söz konusu ayrışmanın etkisiyle ikinci el araç satışları 2014 yılında kamyon, otobüs ve traktör hariç tüm kalemlerde artış göstermiştir. 2013 yılı Ocak-Kasım döneminde 4,6 milyon ikinci el araç el değiştirirken, bu rakam 2014'ün aynı döneminde 5 milyon seviyesine yükselmiştir. İkinci el araç pazarında en büyük payı %75 ile otomobil almaktadır.
- 2015 yılında faiz oranlarının beklendiği şekilde aşağı yönlü bir seyir izlemesi durumunda kredili satışların önemli bir yer tuttuğu sektörün cirosunun olumlu yönde etkileneceği tahmin edilmektedir. Petrol fiyatlarındaki gerilemenin de akaryakıt fiyatlarına yansıdığı ölçüde sektörün iş hacmini arttırabileceği düşünülmektedir. Öte yandan, döviz kurlarındaki yukarı yönlü eğilimin satışların büyük bölümünün ithal araçlardan oluştuğu sektörde cironun baskı altında kalmasına neden olacağı öngörülmektedir.

	İkinci El Satış Rakamları (adet)		
	Ocak-Kasım (2013)	Ocak-Kasım (2014)	Değişim (%)
Otomobil	3.080.357	3.445.606	11,9
Kamyonet	769.578	813.233	5,7
Kamyon	151.338	149.169	-1,4
Minibüs	118.751	124.776	5,1
Otobüs	56.940	47.573	-16,5
Özel Amaçlı	2.422	3.171	30,9
Motosiklet	252.746	255.605	1,1
Traktör	172.126	162.581	-5,5
Toplam	4.604.258	5.001.714	8,6

Kaynak: Otomotiv Sanayii Derneği, Otomotiv Distribütörleri Derneği

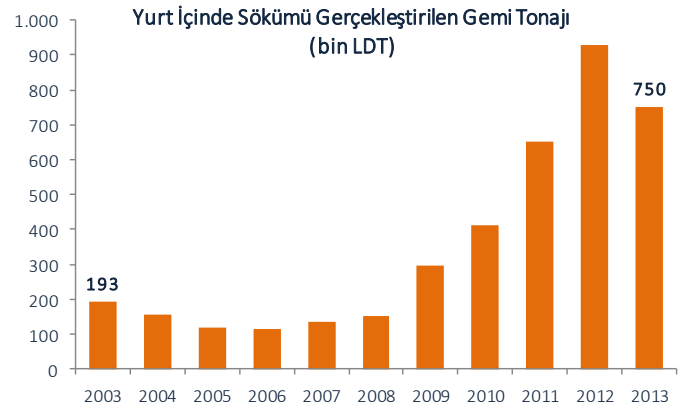
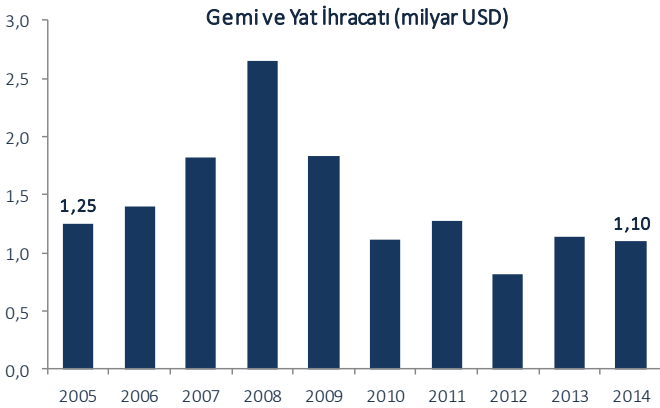
2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

- 2014 yılı itibarıyla Türkiye’de alan tahsis yapılmış tersane sayısı 99 olmasına rağmen bunlardan 57’si faal olarak çalışmaktadır.
- Navlun fiyatlarının yüksek seyrettiği 2007-2008 döneminde gemi siparişleri hızla yükselmiştir. Bu dönemde Türkiye’nin gemi ve yat ihracatı da siparişlere paralel artış kaydetmiş, ancak ilerleyen dönemde navlun fiyatlarının gerilemesi sektörün ihracat performansını olumsuz etkilemiş, siparişlerdeki hızlı gerileme ve yaşanan sipariş iptalleriyle birlikte sektörde iş hacmi kayıpları çok yüksek düzeylere ulaşmıştır.
- Denizcilik sektöründe yaşanan sıkıntıların yansımalarıyla birlikte son yıllarda gemi inşa konusunda Uzak Doğu ile rekabette sıkıntı yaşayan sektör bakım ve onarım faaliyetlerine ağırlık vermiştir. Buna bağlı olarak toplam tesislerin 24’ünde sadece bakım ve onarım faaliyetleri sürdürülürken, 30 tesiste gemi inşanın yanı sıra bakım ve onarım faaliyetlerine yer verilmektedir. Ekim 2013 - Ekim 2014 döneminde bakım ve onarım yapan 54 tesiste 1.800’ün üzerinde geminin bakım-onarımı gerçekleştirilmiştir. Aynı dönemde inşası gerçekleştirilen gemi ve yat adedi ise 249 olarak kaydedilmiştir.
- Özel sektör tersanelerinin askeri gemi inşa yeteneklerinin geliştirilmesi kapsamında son dönemde Savunma Sanayi Müsteşarlığı tarafından özel sektör tersanelerine ihale

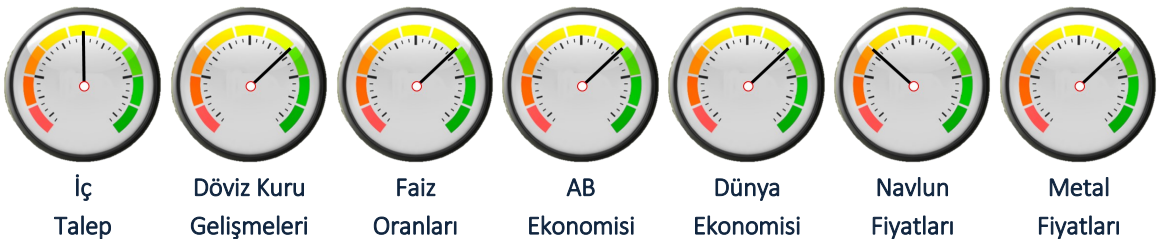
edilen projelerinin önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Son yıllarda tersanelere ihale edilen 4 adet Sahil Güvenlik Arama ve Kurtarma Gemisi ve 16 adet 400 tonluk Yeni Tip Karakol Botu, 8 adet süratli amfibi çıkarma gemisi, LST (Landing Ship Tank), MOSHIP&KURYED, LPD (Havuzlu Çıkarma Gemisi) projeleri bulunmaktadır.

- Gemi söküm sanayi, 2007 sonrası dönemde denizcilik sektörünün içinde bulunduğu sıkıntılı dönemden dolayı yüksek kapasiteyle faaliyet göstermiş ve 2012 yılına kadar sürekli büyüme eğilimi sergilemiştir. Ancak, 2012 sonrasında denizcilik sektöründe toparlanma işaretleriyle birlikte söküme giden gemi sayısında azalmalar görülmüştür.
- Gerileyen petrol fiyatlarının önümüzdeki dönemde sektöre etkisinin marjinal olması beklenirken, TL’deki değer kaybının bakım ve onarım yapan tesislerin rekabetçiliğini artırması beklenmektedir. Öte yandan, ithal girdi oranının nispeten yüksek olması nedeniyle kur artışlarının gemi inşa eden tersaneler açısından maliyetlerin ve risklerin yükselmesine neden olabileceği düşünülmektedir.

Kaynak: TÜİK, Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü

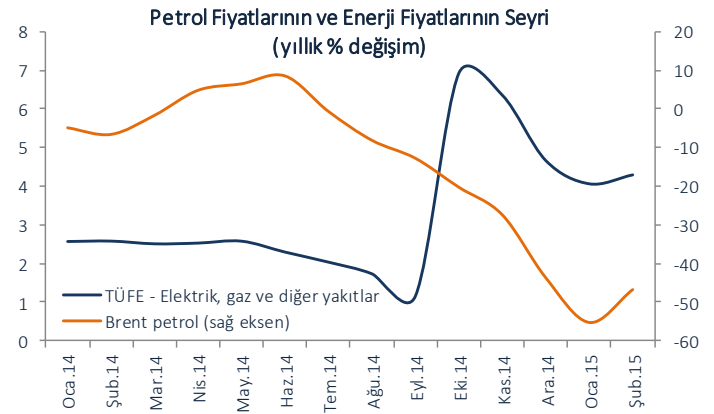
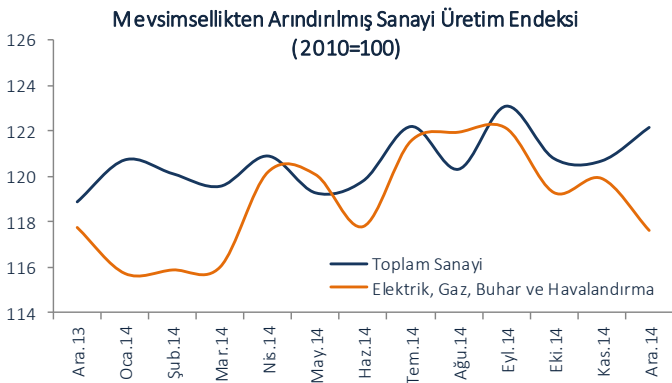
2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

- Elektrik enerjisi üretimi ve tüketimi imalat sanayiindeki seyirle doğrudan bağlantılıdır. Endüstriyel ihtiyacın yanı sıra artan kentleşme ve nüfusa bağlı olarak konutlarda ve hizmet sektöründe elektrik kullanımının artışı da toplam enerji tüketiminin belirlenmesinde başlıca faktörlerdir.
- 2014'te bir önceki yıla göre %3,7 artan elektrik tüketiminin son 10 yılda ortalama %6 civarında arttığı izlenmiştir. Konutlarda ve sanayide artan kullanıma bağlı olarak iç pazarda enerji tüketiminin artmaya devam etmesi beklenmektedir.
- 2014 yılında elektrik üretimi bir önceki yıla göre %4,3 artarak 250,4 milyar kilowatt saat (kWh) olmuştur. 2014'te elektrik üretiminde kullanılmak üzere 5.509 megawatt (MW) gücünde 217 adet yeni santral faaliyete girmiş ve böylece Türkiye'nin kurulu gücü 69.516 MW'ye ulaşmıştır. Bu dönemde elektrik üretiminin yaklaşık %80'i kömür, petrol ve doğalgaz gibi fosil yakıtlardan sağlanmıştır. Üretimde doğalgaz ve LNG santrallerinin payı %48, kömür santrallerinin payı ise %29 olmuştur.
- Ekim 2014'te doğalgaz ve perakende elektrik fiyatlarına zam yapılırken; doğalgaz fiyatlarının perakende elektrik satış fiyatlarından hızlı artması sektörde kâr marjını daraltmıştır. Diğer taraftan, BOTAS'ın tedarik edeceği gaz fiyatında indirim yapılması için Rusya'yla görüşmeler devam etmektedir. Doğalgaz fiyatında Ocak 2015'ten

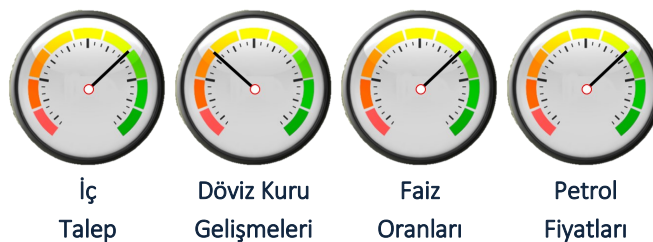
geçerli olmak üzere %10,25 oranında indirim yapıldığı yönünde yapılan açıklamalara rağmen, fiyat hesaplama formülü üzerinde nihai bir anlaşma sağlanmadığı basında yer almıştır. İndirim konusunda anlaşma sağlanabilmesi halinde bu durumun, üretici firmaların maliyetlerini düşürerek kârlılığı olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

- Petrol fiyatlarının küresel talepteki zayıf görünüm ve arz fazlasının etkisiyle 2015 yılı genelinde düşük seviyelerini koruması beklenmektedir. Bu çerçevede enerji üretim maliyetlerinde de belli oranlarda gerileme beklenmektedir.
- Diğer taraftan, TL'deki değer kaybının ve olası vergi düzenlemelerinin yurt içi enerji piyasasında fiyat düşüşlerini sınırlandıracağı değerlendirilmektedir.
- 10. Kalkınma Programı çerçevesinde açıklanan Yerli Kaynaklara Dayalı Enerji Üretim Programı Eylem Planı'ndaki hedefler doğrultusunda, yerli kömür ve yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik üretiminde kullanılması ile yurt içinde ve dışında petrol ve doğalgaz arama çalışmalarının artırılmasına odaklanılması beklenmektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik üretimindeki payının artırılması hedefi kapsamında, orta vadede özellikle jeotermal ve rüzgar santrallerine yönelik yatırımların artacağı düşünülmektedir.

Kaynak: TÜİK, Reuters

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

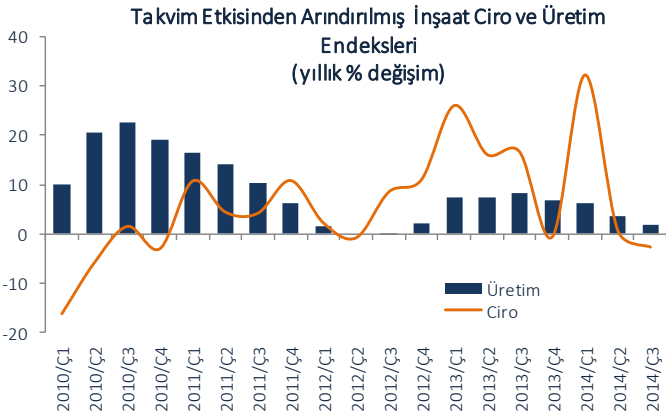

- 2023 stratejisi kapsamında elektrik üretimi için kurulu gücün yaklaşık 2 katına çıkarılması hedeflenmekte, bunun için de her yıl yaklaşık 10 milyar USD değerinde yatırım yapılması gerekmektedir. 2014'te enerji sektöründe yapılan yatırımlar 17 milyar USD'yi bulmuştur. 2015'te sektörde yatırımları teşvik etmek amacıyla bürokratik işlemlerin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.
- Son dönemde Rusya'nın Ukrayna ve Batı dünyası ile arasında baş gösteren anlaşmazlıklar, Türkiye için arz güvenliğinin önemine dikkat çekmiştir. Bu doğrultuda, enerjide arz kaynaklarının çeşitlendirilmesi, depolama kapasitesinin geliştirilmesi ve şebeke iyileştirmesi gibi hedefler konulmuştur.
- Rusya'dan Avrupa'ya doğalgaz taşıyacak olan Güney Akım projesi 2014 yılı Aralık ayında rafa kaldırılırken, Rusya ve Türkiye arasında benzer kapasitede yeni bir hat inşa edilmesi gündeme gelmiştir. Bu konuyla ilgili devletlerarası görüşmelerde bir mutabakat zaptı imzalanmasına rağmen detayları henüz kesinleşmemiş projenin seyrinin jeopolitik gelişmelere bağlı şekilleneceği düşünülmektedir.
- Azerbaycan gazını Avrupa'ya bağlayacak olan Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP) kapsamında temel atmanın 2015'te, gaz akışının ise 2018'de başlaması beklenmektedir.
- Kuzey Irak'ta üretilen petrolün boru hatlarıyla Türkiye'ye aktararak deniz yoluyla dünya pazarlarında satılması konusunda merkezi Irak Hükümeti ile Kuzey Irak'taki bölgesel yönetim arasındaki anlaşmazlığın çözümü konusunda önemli adımlar atılmıştır. Bu başlıkta yaşanacak gelişmelerin bölgedeki zengin doğalgaz kaynaklarının işletilmesi ve dünya pazarlarına satışı açısından oluşacak hukuki zemin için de önemli olacağı değerlendirilmektedir.
- Önümüzdeki dönemde özellikle doğalgaz kaynaklarının Türkiye üzerinden AB pazarına aktarılması konusunda yaşanacak jeopolitik gelişmelerin Türkiye'nin enerji politikaları üzerinde belirleyici olması beklenmektedir.

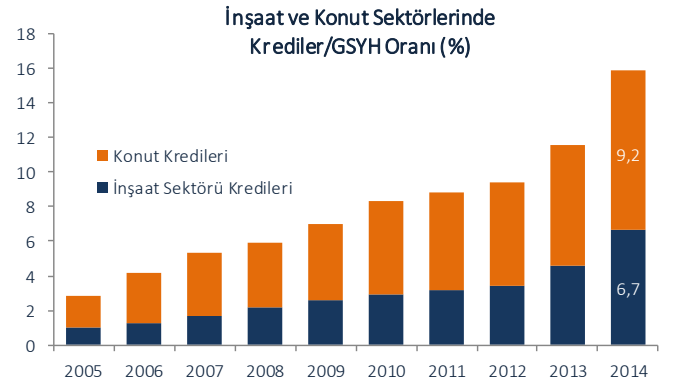
- Genel ekonomi açısından lokomotif bir sektör olan inşaat sektöründe 2014'ün 9 aylık döneminde reel büyüme yıllık bazda %2,9 olurken, aynı dönemde GSYH artışı %2,8 düzeyinde gerçekleşmiştir. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre yılın 3. çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre ciro endeksi %0,7 azalırken, üretim endeksi %2,1 yükselmiştir. Aynı dönemde, yapı ruhsatı sayısı %17,6 artarken, yapı kullanım izin belgesi %20,8 azalmıştır. Bu durum, piyasada arz-talep dengesinin arz lehine bozulmaya başladığına işaret etmektedir.
- 2014 yılında bina inşaatı maliyeti endeksi %10,7 artmış, en büyük maliyet kalemi olarak arsa bedeli öne çıkmıştır. Artan rekabet ve yükselen maliyetlere bağlı olarak sektörde kar marjı giderek daralmaktadır.
- TCMB tarafından yayımlanan Türkiye Konut Fiyat Endeksi verilerine göre, Aralık 2014'de konut fiyatları bir önceki yılın aynı dönemine göre %16,2 yükselmiştir. REIDIN verilerine göre de Türkiye genelinde konut fiyatlarında 2014 yılsonu itibarıyla yıllık bazda yaklaşık %17 artış gerçekleşmiştir.
- Yılın ikinci yarısında iç pazarda konut satışlarının yavaşladığı dikkat çekerken, 2014 yılının tamamında konut satışlarının yıllık bazda %0,7 arttığı gözlenmiştir.
- Konut kredilerinin ve inşaat sektörü kredilerinin GSYH'ye oranındaki artışın ise 2014'te ivme kazandığı

görülmektedir.

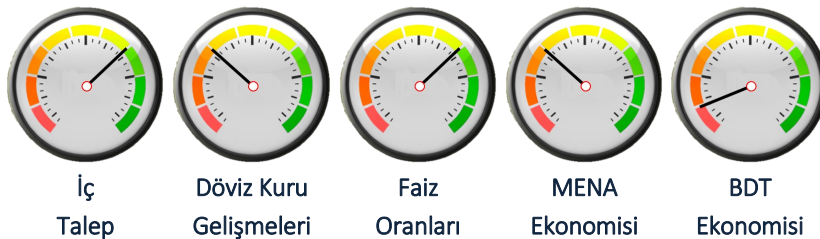
- Orta vadede konut talebinin yüksek olmasına karşın daha çok üst segmente yönelik üretim yapılması arz-talep dengesizliği yaratmaktadır. Özellikle markalı konut projelerindeki artış, daha çok büyük şehirlerde ve belirli bölgelerde stok fazlası oluşmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla 2015'te yeni projelerin yanı sıra mevcut konut arzının eritilmesi de önem taşıyacaktır.
- Ticari gayrimenkullerde AVM, ofis, hastane ve turistik tesis yatırımları artmaktadır. AVM yatırımlarının özellikle Anadolu şehirlerinde hızlanması beklenmektedir. Kaliteli ve modern ofis binalarına olan ihtiyaç nedeniyle ofis projelerindeki artışın sürmesi beklenmektedir. Öte yandan, gayrimenkul piyasasında gelişen trend, konut, ofis, AVM, spor merkezi vb. yapıları bir araya getiren karma projelerin hayata geçirilmesidir.
- Başta mega projeler olmak üzere kamunun alt yapı yatırımları 2014'te de devam etmiştir. Bu kapsamda 3. köprü, 3. havalimanı, İstanbul Finans Merkezi (İFM) ve Avrasya Tüneli'nin inşaatı sürmektedir. Önümüzdeki dönemde altyapı yatırımlarının liman, hızlı tren, metro ve otoyol projeleri ile hız kazanacağı ve Haziran 2015'te yapılacak genel seçimler öncesindeki sürecin bu eğilimi destekleyeceği öngörülmektedir. Kentsel dönüşümün de iç piyasaya canlılık katmaya devam edeceği tahmin edilmektedir.

Kaynak: TÜİK, BDDK

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

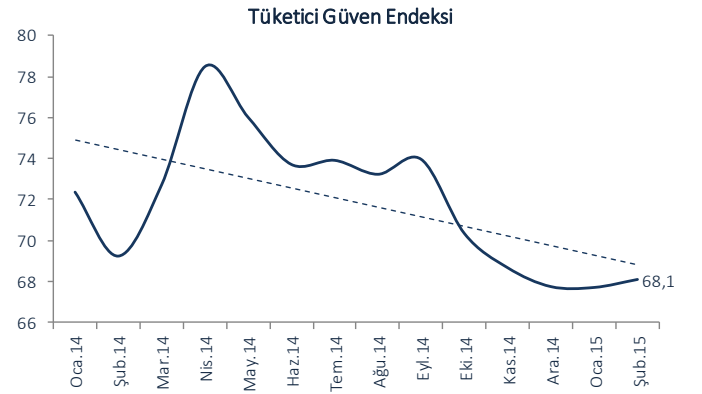
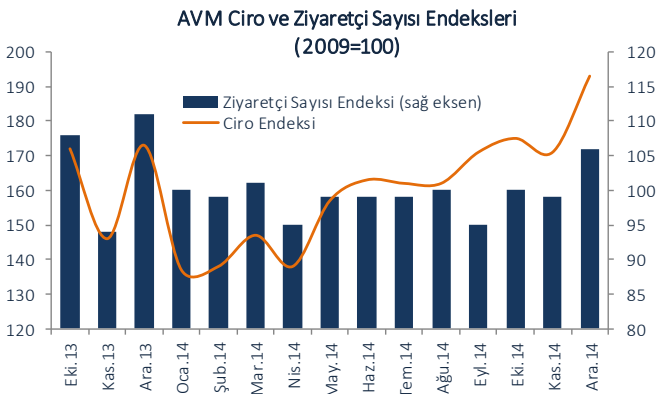
- Yurt dışı müteahhitlik faaliyetlerine ait yeni üstlenilen toplam proje bedelinin 2014 yılsonu itibarıyla 22 milyar USD seviyesinde gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Irak ve Libya pazarındaki daralma 2014'te sektördeki faaliyeti olumsuz yönde etkilemiştir. 2015'te sektörün iş hacminin, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki sorunların yanı sıra Rusya ekonomisi kaynaklı risklerin etkisi altında kalarak zayıflayacağı düşünülmektedir.
- Faiz oranlarının 2015'te gerilemesinin, yatırım ve tüketim iştahını artırarak iç talebe olumlu yansıması beklenmektedir. Ancak, özellikle konut piyasasında belli ölçüde doygunluk ve bölgesel bazda arz fazlası bulunması talepteki artışın üretime yansımalarını sınırlayabilecektir. Mevsim etkilerinden arındırılmış inşaat sektörü güven endeksinin Ocak 2015'te Aralık 2014'e göre %1 azalması, ilk çeyrekte aktivitenin kısmen yavaşlayacağına işaret etmektedir.
- Sektörde hem üretici hem de tüketicileri ilgilendiren çok sayıda yasal düzenleme söz konusudur. İmar Kanunu'nda yapılması planlanan değişiklik ile imar artışlarının parsel sahiplerinin isteğine göre belirlenmesi söz konusu olacak, bu yolla elde edilecek gelirden devlet %40 oranında "değer artışı" payı alacaktır. Aynı uygulama kapsamında ruhsat alma sürelerinin kısaltılması öngörülmektedir.
- Hükümet tarafından 18 Aralık 2014'te açıklanan "Yurt içi Tasarrufların Artırılması ve İsrafın Önlenmesi Programı Eylem Planı"na göre ise, konut sahipliği gibi uzun vadeli tasarrufları artırmaya yönelik olarak kamu katkısı ve vergi teşviki gibi mekanizmaların geliştirilmesi planlanmaktadır.
- Bu çerçevede, konut alımlarında tüketiciye %15 devlet desteği verilmesi öngörülmektedir. Yetkililer tarafından yapılan açıklamaya göre, "konut kredilerinde mecburi olarak ilk yatırılan %25 peşinatı biriktirmek için açılan her hesaba devletin %15-20 oranında katkıda bulunması" söz konusudur. Uygulamadan faydalanabilmek için bankada bu amaçla bir hesap açılması ve yatırılan paranın 5 yıl boyunca tutulması gerekmektedir. 5 yıldan erken çekimlerde ise (paranın en az 3 yıl hesapta tutulması kaydıyla) %15'ten daha düşük oranlarda ödeme yapılacaktır. Bu uygulama ile hem inşaat sektörünün canlanmasına hem de hanehalkının konut sahibi olmasına katkıda bulunulması hedeflenmektedir.
- 2015'te inşaat ve gayrimenkul sektöründe genel olarak yatay bir seyir beklenmektedir. Bu dönemde, faaliyetin kamu yatırımlarından güç alacağı tahmin edilmektedir.

- Genç nüfusun ve harcama eğiliminin yüksek olmasının yanı sıra alışveriş alanlarını da kapsayan karma projelerin yaygınlaşması ve AVM yatırımları perakende ticaret sektörünün itici gücü haline gelmiştir.
- Perakende ticaret sektörünün cirosu 2014'te bir önceki yıla göre %8 artarak 250 milyar USD'ye çıkmıştır. 2014'te cironun yaklaşık %44'ünü oluşturan organize perakendenin sektördeki payı giderek artmaktadır.
- Perakende sektörünün büyümesinde önemli bir rolü olan AVM yatırımları devam etmektedir. 2015'te iç pazarda 20 ila 30 yeni AVM'nin faaliyete geçeceği öngörülmektedir. 2014 yılsonu itibarıyla 70-75 milyar TL civarında olduğu hesaplanan AVM cirolarının, 2015'te 90 milyar TL düzeyine çıkacağı tahmin edilmektedir. Yeni AVM yatırımlarının daha çok Anadolu'ya yönelik planlandığı belirtilmektedir.
- Kasım 2014'de önceki yılın aynı ayına göre AVM ciro endeksi %17,1 artmıştır. Bu dönemde en büyük ciro artışı giyim kategorisinde gerçekleşmiş, onu ayakkabı-çanta kategorisi izlemiştir. Yiyecek ve teknoloji gruplarının cirolarında da büyüme yaşanırken, hipermarket ciroları aynı kalmıştır. Cirodaki artış trendinde daha çok mevsimsel faktörler ve ertelenmiş talebin etkili olduğu düşünülmektedir. Aynı dönemde ziyaret sayısı endeksi de %5,3 yükselmiştir. Buna karşılık, 2014'ün Ocak-Kasım döneminde kişi başına harcamadaki artışın enflasyonun altında kaldığı dikkat çekmektedir. 2015'te gıda perakendesinin, istikrarlı talep ve enflasyonda düşüş

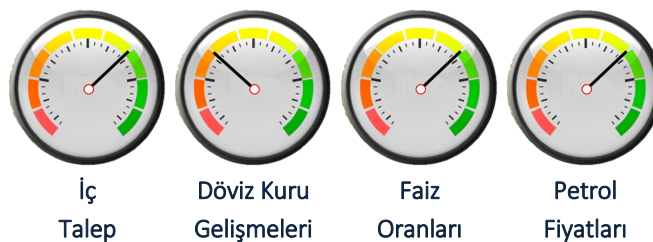
beklentileri paralelinde diğer kategorilerden olumlu ayrışması beklenmektedir.

- Diğer taraftan, TÜİK verilerine göre perakende ticaret sektörü güven endeksi Ocak 2015'te Aralık 2014'e göre 2,7 puan gerilemiştir. Bu dönemde, gelecek 3 aylık döneme ilişkin iş hacmi ve satış beklentilerinin büyük ölçüde bozulduğu dikkat çekmektedir.
- 2015'te seçim sürecinin tüketim iştahını sınırlayabileceği beklentileri ağırlık kazanmaktadır. Rusya-Ukrayna ve Irak-Suriye başta olmak üzere çevre ülkelerdeki siyasi ve ekonomik sorunların da ticarete olumsuz yansımaları beklenmektedir.
- 2015 yılında sektördeki büyümenin önceki yıla yakın oranlarda gerçekleşeceği öngörülmektedir. Artan rekabet paralelinde 2015'te birleşme ve satın almaların artması ve pazar çeşitlendirmesi ile verimlilik artışına odaklanılması beklenmektedir.
- Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkındaki Kanun ile sektörde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu çerçevede, büyükşehirlerde AVM'lere yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye büyükşehir belediyeleri yetkili olacaktır. AVM projesi için yapı ruhsatı verilirken üst meslek kuruluşlarının görüşlerinin alınması gerekmektedir. Bunun yanı sıra kampanyalı satış sürelerinin bir yılda 3 aydan fazla olamayacağı bildirilmiş, indirimlerin başlangıç ve bitiş tarihlerinin önceden belirlenmesi kararlaştırılmıştır.

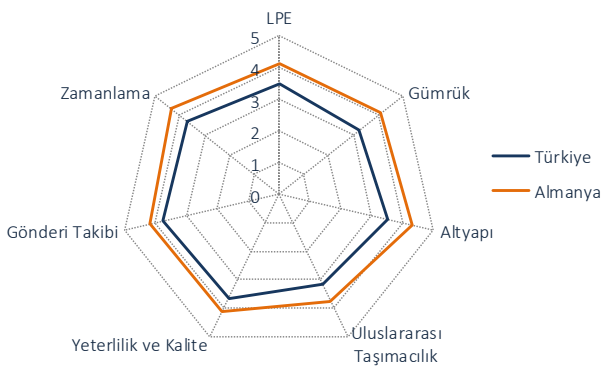
Kaynak: TÜİK, Alışveriş Merkezleri ve Yatırımcıları Derneği

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

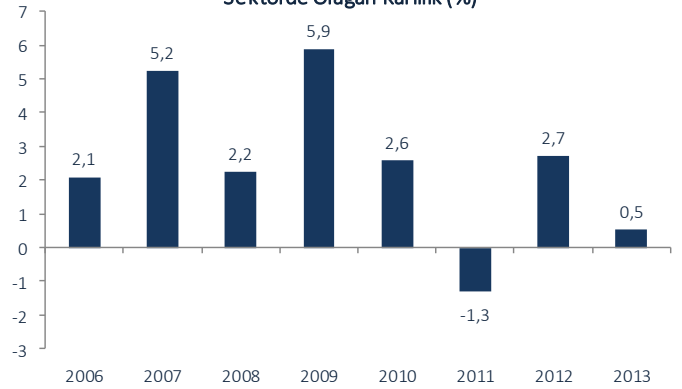

- GSYH içinde %10'a yakın paya sahip olan sektörde iş hacmi, gerek yurt içi gerekse yurt dışı ekonomik aktiviteden önemli derecede etkilenmektedir.
- Taşıma modları açısından değerlendirildiğinde yurt içinde taşınan yüklerin tonaj bakımından %89'u karayolu, %7'si denizyolu, %4'ü ise demiryolu ile taşınmaktadır. Yolcu taşımacılığında karayolunun payı %90,5 iken, havayolu %7,9, demiryolu %1,0 ve denizyolu %0,6 pay almıştır. Yurt dışı taşımacılıkta ise değer bakımından toplam ihracatın %55'i denizyolu ile gerçekleştirilirken, karayolunun payı %35 düzeyindedir.
- Dünya Bankası'nın yayımladığı Lojistik Performans Endeksi verilerine göre dünyada 2012 yılında 27. sırada yer alan Türkiye, Doğu Avrupa ve Orta Asya ülkeleri arasında en iyi performansı sergilemesine rağmen 2014 yılında 3 basamak gerileyerek 30. sıraya inmiştir. Türkiye, alt kalemler itibarıyla en kötü performansı uluslararası taşımacılık konusunda göstermiş ve bu alanda 48. sırada yer bulmuştur. 10. Kalkınma Planı çerçevesinde Türkiye'nin bölgede lojistik bir üs olması yönünde çalışmalar sürdürülürken, 2018 yılına gelindiğinde Türkiye'nin Performans Endeksi'nde ilk 15 ülke arasında olması hedeflenmektedir.
- Sektörde kâr marjı oldukça düşük seyretmektedir. Son yıllarda artan petrol fiyatları sektörün maliyet yapısını olumsuz etkilemiş, dönem dönem döviz piyasasında görülen dalgalanmalar da kârlılık üzerinde baskı oluşturmuştur.
- 2014 yılının ikinci yarısında gerileyen ve bu seyrini 2015 yılında da sürdürmesi beklenen petrol fiyatlarının başta denizyolu taşımacılığı olmak üzere tüm lojistik alt sektörlerini olumlu etkileyeceği öngörülmektedir.
- İç talepte beklenen canlanmanın 2015'te sektörün yurt içi iş hacmine olumlu yansımaları beklenmektedir.

Lojistik Performans Endeksi (LPE)

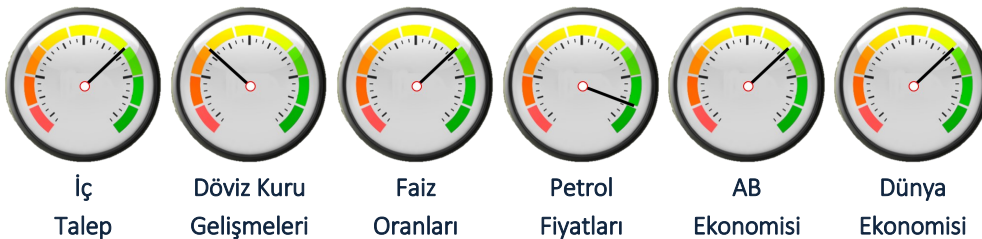

Sektörde Olağan Kârlılık (%)

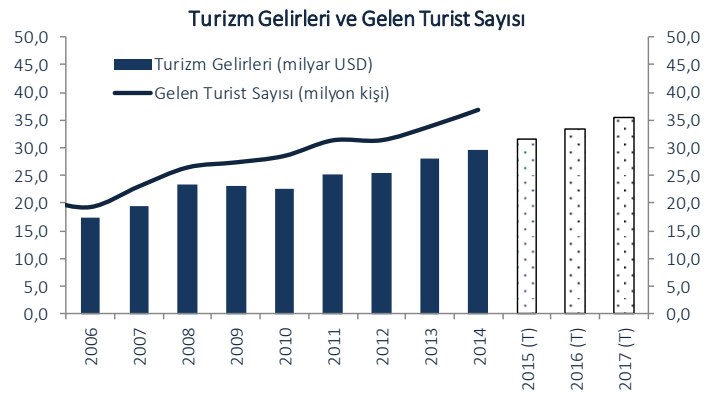
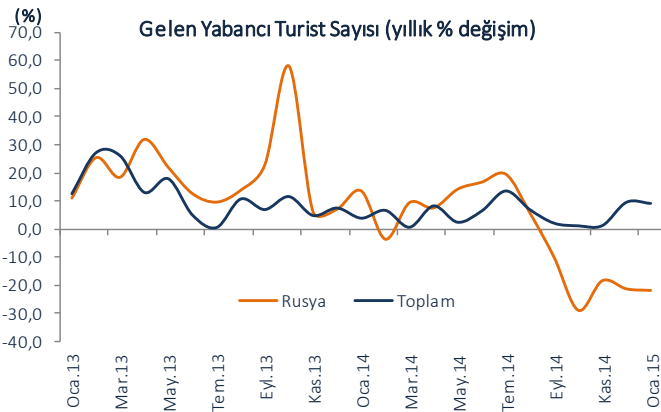

Kaynak: World Bank, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

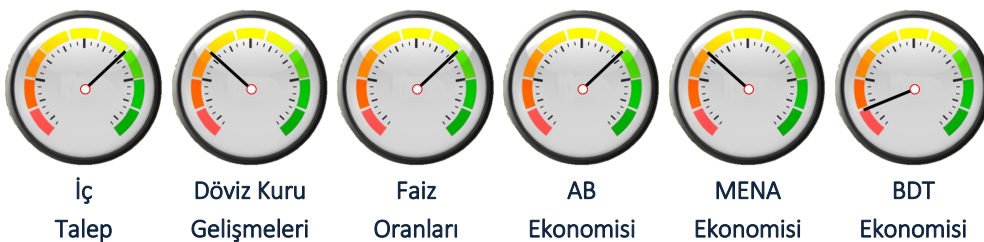
- Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre 2014 yılında Türkiye'ye gelen turist sayısı %5,5 oranında artarak 36,8 milyon kişiye ulaşmıştır. Ödemeler dengesi istatistiklerine göre turizm gelirleri 2014 yılının ilk 11 ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %6,6 artarak 28,4 milyar USD düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Gelen yabancı turistlerin milliyetlere göre dağılımı incelendiğinde Almanya'nın %14,3'lük pay ile ilk sırada yer aldığı, bu ülkeyi sırasıyla %12,2 ve %7,1 pay ile Rusya ve İngiltere'nin takip ettiği görülmektedir.
- Rusya ekonomisinde yaşanan sorunlar ve Ruble'deki değer kaybı turizm sektörü için 2015 yılındaki aşağı yönlü risklerin başında gelmektedir. Rus ekonomisinde %5'i aşan oranda daralma beklentileri dikkate alındığında, 2015'te Türkiye'ye gelmesi beklenen Rus turist sayısının %35-40 ve paket turların %60 gerilemesi beklentisi hakimdir.
- Bu durumun özellikle Türkiye'ye tatile gelen Rusların %80 oranında tercih ettiği destinasyon olan Antalya'da faaliyet gösteren turizm şirketlerinin satışları ve kârlılığı üzerinde baskı yaratabileceği düşünülmektedir.
- Ayrıca, Rusya'da Ruble cinsinden paket tur satan ve Türkiye'de otellere ödemelerini USD ile yapan seyahat acenteleri ciddi bir riskle karşı karşıya kalmaktadır.
- Son yıllarda MENA ülkelerinden Türkiye'ye gelen turist sayısındaki artış dikkat çekmektedir. Petrol fiyatlarındaki düşüşün söz konusu ülkelerde ekonomik aktiviteyi olumsuz etkilemesi durumunda bu bölgelerden Türkiye'ye gelen turist sayısında da azalabileceği düşünülmektedir.
- Öte yandan, başta Rusya olmak üzere BDT ülkelerinden ve İran'dan gelen turist sayısında beklenen düşüşü sınırlandırmak amacıyla, seyahat acentalarının organizasyonlarıyla bu ülkelerden gelen uçaklara 2 ay boyunca uçuş başına 6.000 USD yakıt desteği sağlanacağı ve tur operatörlerine Hazine destekli kredi kefaleti verileceği açıklanmıştır.
- Orta Vadeli Program'a göre 2015 yılında turizm gelirlerinin 31,5 milyar USD olması hedeflenmektedir.
- Ayrıntılı bilgi için "[Rusya'daki Ekonomik Gelişmelerin Türkiye'deki Sektörlere Olası Etkileri](#)" isimli raporumuzu inceleyebilirsiniz.

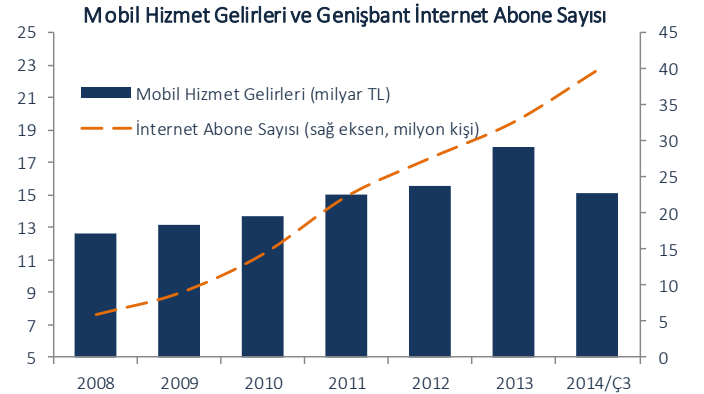
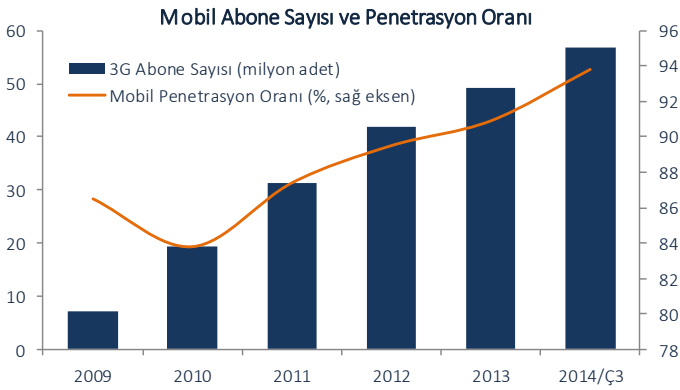
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, TCMB, Kalkınma Bakanlığı

(T) OVP Tahminleri

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

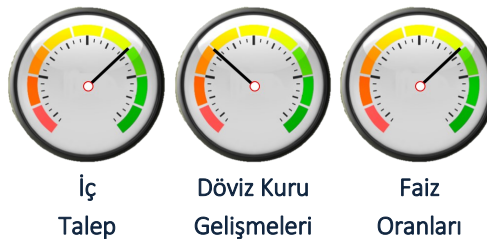

- Telekomünikasyon sektörünün cirosu 2014'ün 3. çeyreği itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,1 artmıştır.
- 2014'te toplam nüfusa oranla sabit hat penetrasyonu ve abone sayısı düşerken, mobil hat penetrasyonu artmaya devam etmiştir. 2014'ün 3. çeyreği itibarıyla mobil hat penetrasyonu %93,8'e, mobil abone sayısı da %4,4 artışla 71,9 milyona yükselmiştir. Mobil işletmecilerin gelirlerinde data kullanımının payı artmaktadır.
- 2014 yılı 3. çeyrekte genişbant (internet) abone sayısı bir önceki çeyreğe göre %7,6, önceki yılın aynı dönemine göre de %28 artmıştır. Bu dönemde mobil bilgisayar ve cep telefonu üzerinden internet erişimi bulunan abone sayısı, 2014 3. çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yaklaşık %9,3 oranında artarak 31 milyona ulaşmıştır. 2014 yılsonu itibarıyla genişbant internet abone sayısının 40 milyonu bulunduğu belirtilmektedir.
- Nüfusa göre sabit genişbant penetrasyon oranı OECD ülkelerinde %26,7 iken, bu oran Türkiye'de %11,4 seviyesindedir. Mobil genişbant penetrasyon oranında da Türkiye'nin %40,6 ile %72,4 olan OECD ortalamasının oldukça gerisinde kaldığı görülmektedir. Bu durum, yurt içi pazardaki yüksek büyüme potansiyeline işaret etmektedir.
- Özellikle akıllı telefonların yaygınlaşması genişbant internet pazarının büyümesine önemli bir katkı sağlamaktadır.
- Sektörün kârlılığı gerek yasal düzenlemeler gerekse yoğun rekabet nedeniyle baskı altındadır. Pazar payını artırma hedefi paralelinde pazarlama stratejileri önem kazanmaktadır.
- Faturalı hat abone sayısı operatörler için önemini korumaktadır. 2015'te de rekabetin numara taşınabilirliği alanında yoğunlaşması ve pazarlama giderlerinin artması beklenmektedir.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun (BTK) 2015 Yılı İş Planı'na göre, 4. nesil mobil iletişim (4G) teknoloji hizmetlerine yönelik çalışmaların bu yıl içinde tamamlanması beklenmektedir. Bu kapsamda, yetkilendirme ve ihale çalışmalarının ardından, en geç 30 Haziran 2015'te 4G teknolojisinin kullanıma geçirilmesi planlanmaktadır. Böylece, mobil cihazlarda internet hızının yaklaşık 10 kat artırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca, uygulama sayesinde genişbant internet hizmeti abone sayısının artırılması ve elektronik haberleşme sektöründe altyapıya dayalı rekabetin desteklenmesi hedeflenmektedir.

Kaynak: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu

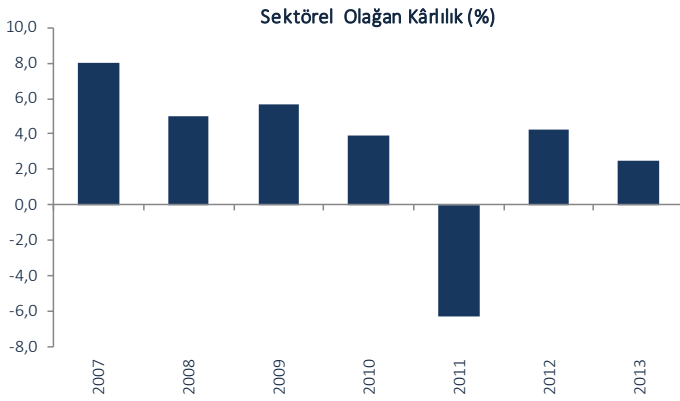
2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

- 2014 yılı sonu itibarıyla Türkiye’de 700 kamu hastanesi ve yaklaşık 550 özel sektör hastanesi faaliyet göstermektedir.
- Sektör, 2003 yılında hayata geçirilen “Sağlıkta Dönüşüm Programı” kapsamında hızlı bir büyüme sergilemiştir.
- Ancak, istenilen kalitede hizmet veremeyen hastane sayısındaki artış nedeniyle Sağlık Bakanlığı 2008 yılından itibaren yeni ruhsat verme işlemlerini durdurmuştur.
- Kararın ardından sektörde konsolidasyon süreci başlamış ve küçük ölçekli özel hastaneler piyasadan çekilirken, büyük ölçekli ve zincir niteliğindeki özel hastanelerin öne çıkmıştır.
- Yeni ruhsat ve doktor kadrosu tahsisi yapılmaması nedeniyle özel hastaneler arasında başlayan mevcut kadroların parayla alınıp-satılması işlemleri 1 Ocak 2014’ten itibaren yasaklanmıştır. Yasağın devreye girmesinden önceki aylarda konsolidasyon sürecinin hız kazandığı görülmektedir.
- Özel hastanelerinin en önemli gelir kalemleri Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) ile belirlenen ücret tarifesi üzerinden SGK’tan alınan ödenekler ve SGK ile yaptıkları sözleşmelerin kendilerine tanıdığı haklara dayanarak hastalardan temin ettikleri “katkı payı”dır.
- 2008 yılından bu yana SUT ile belirlenen ücret tarifesinde düzeltmeye gidilmemiştir.
- 2008 yılında %30 olan katkı payı üst sınırı 2013 yılında % 200’e kadar yükseltilmiştir. Katkı paylarında üst sınırın

yükseltilmesi ile birlikte “tamamlayıcı sağlık sigortası” uygulaması gündeme gelmiş ve 2014’te uygulamaya alınmıştır.

- Mevcut durumda istenilen düzeyde olmamakla birlikte sağlık turizmi faaliyetleri de sektörde talebin gelişimi açısından önem taşımaktadır.
- Nitekim sağlık turizmi gelirinin 2015 yılında 7 milyar USD’ye, 2023 yılında da 20 milyar USD’ye çıkarılması hedeflenmektedir.
- Sektörün temel gider kalemleri; tıbbi kadro olmak üzere personel giderleri, tesislerle ve tıbbi cihazlarla ilgili yatırım giderleri ve medikal sarf malzemeleridir.
- Doktor, hemşire ve diğer sağlık personeli maliyetleri sektörde yetişmiş insan kaynağı açığı nedeniyle enflasyonun üzerinde artmaktadır.
- Gerek ilk yatırım gerekse modernizasyon ve yenileme yatırımları için önem arz eden medikal cihaz ve donanım ile tıbbi sarf malzemeleri büyük ölçüde yurt dışından temin edildiğinden, sektör döviz kurlarındaki gelişmelerden etkilenmektedir.
- SGK ile kısmi sözleşme olanağı sağlanması, katkı paylarında üst sınırın yükseltilmesi ve tamamlayıcı sağlık sigortası gibi düzenlemelerin de sektörde kârlılığı olumlu etkilemesi beklenmektedir.

Kaynak: T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

2015'te Makroekonomik Değişkenlerin Sektör Üzerinde Beklenen Etkileri

GENEL DEĞERLENDİRME

2014 yılında Türkiye ekonomisinin net ihracatın katkısıyla %3'e yakın oranda büyüdüğü tahmin edilirken, bir çok sektörde istenilen büyüme oranlarına ulaşamamıştır. 2015 yılında iç talebin ekonomik büyümeye katkısında beklenen artışın sektörlere olumlu yansıtacağı düşünülmektedir.

Türkiye'nin en büyük ihrac pazarı konumunda bulunan Avrupa Birliği'nde ekonomik toparlanma tedrici gerçekleşirken, zayıf iç talep koşullarına bağlı olarak bölgede deflasyonist eğilimler güçlenmiştir. Bu duruma rağmen bölgeye gerçekleştirilen ihracat 2014 yılında artış kaydetmiştir. Öte yandan, Kuzey Afrika ve Orta Doğu'da süregelen iç karışıklıklar ve Rusya'nın içinde bulunduğu ekonomik kriz birçok sektörün ihracat performansını olumsuz etkilemiştir.

2015 yılında deflasyonla mücadele ve ekonomik büyümeyi destekleme hedefiyle genişleyici para politikasının süreceği AB'de tedrici toparlanmanın devam etmesi beklenmektedir. Bu paralelde ağırlıklı olarak AB pazarına ihracat gerçekleştiren sektörlerin gelişmelerden olumlu etkileneceği tahmin edilmektedir.

Ukrayna ile yaşanan sorunlar nedeniyle 2014 yılının ortalarından itibaren ABD ve AB'nin çeşitli ekonomik yaptırımlarına maruz kalan Rusya, gelişmelerin etkisiyle ekonomik durgunluğa girmiş olup bu süreçte rublede hızlı değer kayıpları gerçekleşmiştir. Halihazırda bu ülkede faaliyet gösteren birçok inşaat firması bu durumdan olumsuz etkilenirken, 2015 yılında ekonomisi %5'i aşan oranda küçülmesi beklenen Rusya'da iş yapan Türk müteahhitleri için 2015 yılının zorlu olması beklenmektedir. İnşaat sektörünün yanı sıra ihracatında Rusya'nın önemli yer tuttuğu tekstil ve giyim, kimya, mineral ürünler, metal ürünler, makine ve teçhizat sektörleri ile Rusya'dan yüksek oranda turist çeken turizm sektörünün Rusya'da yaşanan krizden önemli oranda etkileneceği düşünülmektedir.

Kuzey Irak ve Suriye'de devam eden çatışmalar bu bölgeye gerçekleştirilen ihracatı azaltmanın yanı sıra Suudi Arabistan'a uzanan nakliye yollarını tıkaması nedeniyle buraya gerçekleştirilen ihracatı da olumsuz etkilemektedir. Nitekim, 2014 yılında Irak ve Suudi Arabistan'a gerçekleştirilen ihracatın gerilediği görülmektedir. 2015 yılında bölgede sıkıntıların devam edeceği varsayımı altında bu bölgeye ihracat gerçekleştiren hemen tüm sektörlerin ihracat hacmine bağlı olarak olumsuz etkilenecekleri öngörülmektedir.

Jeopolitik risklerin yanı sıra kurlarda yaşanan gelişmeler de

sektörlerin kırılganlığını artıran diğer bir unsur olarak öne çıkmaktadır TL'nin değer kaybetmesi ve USD/TL kurundaki volatilité, döviz açık pozisyonu bulunan birçok sektörde mali bünyenin zayıflamasına ve artan finansman giderleri nedeniyle kâr marjlarının gerilemesine neden olmaktadır. 2015 yılının ilk günlerinden itibaren hız kazanan TL'deki değer kaybı, birçok sektörün ihracatta rekabet gücünü artırmasına karşın, döviz borçluluğu nedeniyle sektörler için risk oluşturmaktadır. Son yıllarda bakım ve onarım faaliyetlerine ağırlık veren gemi inşa ve gemi söküm sektörünün kurda yaşanan gelişmelerden olumlu etkilenmesi beklenirken, madencilik, makine ve teçhizat ve nispeten gıda sektöründe etkinin nötr olacağı öngörülmektedir. Öte yandan, içecek, ilaç ve ana metal sektörlerinin kurda yaşanan artıştan olumsuz yönde en çok etkilenecek sektörler olacağı tahmin edilmektedir.

2015 yılında faiz oranlarının 2014 yılına kıyasla bir miktar gerileyeceği tahmin edilirken, bu gelişmenin gerek yatırım ve finansman maliyetlerini, gerekse tüketici eğilimlerini olumlu yönde etkileyerek sektörlerin performansına pozitif yansıtacağı tahmin edilmektedir. Öte yandan döviz kurlarındaki oynaklığın TCMB'nin faiz indirimi konusunda hareket alanını daraltacağı düşünülmektedir.

Küresel talep görünümüne ilişkin endişeler ve ABD'de yeni teknolojilere dayalı petrol arzının artış kaydetmesi paralelinde 2014 yılının ikinci yarısından itibaren petrol fiyatları hızla gerilemiştir. Enerji açısından ithalata bağımlı olan Türkiye'de bu durum enerji faturasının gerilemesine neden olmuştur. Sektörler açısından ise, birçok sektörde gerek üretim gerekse taşıma maliyetleri gerilemiş, sektörlerin finansal yapısı bu durumdan doğrudan ya da dolaylı olarak olumlu etkilenmiştir. Denizyolu taşımacılığı başta olmak üzere lojistik sektörü petrol fiyatındaki düşüşten en hızlı ve doğrudan etkilenen sektör olmuştur. 2015 yılında petrol fiyatındaki düşük seviyenin sektörler üzerindeki olumlu etkilerinin sürmesi beklenmektedir. 2015 yılında emtia fiyatlarının genel olarak gerileyeceği tahmin edilirken, birçok üretici sektörde maliyetlerin bu durumdan olumlu etkileneceği tahmin edilmektedir.

Tüm faktörler bir arada değerlendirildiğinde, 2015 yılının gerek yurtiçi gerek yurtdışı kaynaklı bir çok riskin gündemde olacağı bir yıl olacağı düşünülmektedir. Nitekim, başta petrol fiyatlarındaki gerileme olmak üzere olumlu gelişmeler; ihrac pazarlarındaki tehlikeler ve döviz kurlarındaki oynaklık gibi olumsuz faktörlerin gölgesinde kalmaktadır. Bu çerçevede 2015 yılının, reel sektörde büyümeden ziyade risklerden kaçınmaya odaklanılan bir yıl olacağı öngörülmektedir.

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.